

יד מהרש"א

מסכת בבא בתרא

פרק יש נוחלין

חלק ב'

קכ: – קלט:

א' דחה"מ פסח תשע"ה

© Yechezkel Folger 2015

מפתח

דף קכא.....	5
סוגיא דמתי מדבר חלק א' תד"ה יום שכלו בו מתי מדבר.....	5
סוגיא דמתי מדבר חלק ב' תוספות בא"ד ועוד ט"ז אלף.....	6
סוגיא דמתי מדבר חלק ג' תוספות בא"ד צריך לומר.....	7
סוגיא דמתי מדבר חלק ד' תוספות בא"ד ועוד.....	8
סוגיא דמתי מדבר חלק ה' תוספות בא"ד ועוד מה שמחה.....	8
סוגיא דמתי מדבר חלק ו' תוספות בא"ד שלא מיהרו ובא"ד אי נמי.....	9
סוגיא דמתי מדבר חלק ז' תוספות בא"ד ומיהו קשה.....	10
דף קכא.....	10
רשב"ם ד"ה תנו רבנן.....	10
רשב"ם ד"ה ולא על יתר.....	11
רשב"ם ד"ה יתר.....	11
דף קכב.....	11
גמרא שמע מינה לשבטים.....	11
רשב"ם ד"ה הא כיצד.....	11
תוספות ד"ה ואידך.....	11
דף קכב.....	11
גמרא ויתנו לכלב את חברון.....	11
דף קכד.....	12
רשב"ם ד"ה אף מוכחרת.....	12
גמרא דיקלא ואלים.....	13
רשב"ם ד"ה ירשו שטר חוב.....	13
דף קכד.....	14
גמרא בכל אשר ימצא לו.....	14
שם אלא לרבי.....	14
סוגיא דפי שנים במלוה חלק א' רשב"ם ד"ה הא שלחו מתם.....	14
סוגיא דפי שנים במלוה חלק ב' תד"ה מספקא לי'.....	15
דף קכה.....	16
סוגיא דפי שנים במלוה חלק ג' רשב"ם ד"ה לטעמייהו.....	16
סוגיא דפי שנים במלוה חלק ד' תד"ה לטעמייהו.....	17
סוגיא דפי שנים במלוה חלק ה' תוספות בא"ד ורבינו תם.....	20
סוגיא דפי שנים במלוה חלק ו' תוספות בא"ד ויש לומר.....	21
דף קכה.....	22
סוגיא דפי שנים חלק ז' רשב"ם ותוספות ד"ה ואין הבכור.....	22
דף קכו.....	25
רשב"ם ד"ה בנכסי דידי' ודפשוט ותוספות ד"ה לא עשה.....	25
דף קכו.....	25
תד"ה והלכתא.....	26
תוספות בא"ד ואם אמר איני נוטל.....	26
דף קכז.....	27
סוגיא דטומטום שנקרע חלק א' רשב"ם ד"ה אי הכי.....	27
סוגיא דטומטום שנקרע חלק ב' רשב"ם בא"ד ומשנינן.....	28
תוספות ד"ה מדדרש רבא.....	31
דף קכז.....	31
רשב"ם ד"ה וחזר ואמר.....	31

תד"ה בנכסים.....	32
דף קכח.....	32
רשב"ם ד"ה באבא דאבא.....	32
תד"ה הכי גרסינן ונשבע.....	32
דף קכט.....	33
רשב"ם ד"ה וריש לקיש אמר.....	33
תד"ה אי לאפוקי.....	34
דף קכט:.....	35
רשב"ם ד"ה לא קשיא.....	35
דף קל.....	36
רשב"ם ד"ה וכי תימא.....	36
תד"ה שיכול.....	38
דף קל:.....	40
תוספות ד"ה תלמוד לומר.....	40
דף קלא.....	41
תד"ה ושמע מינה ותוספות בעמוד ב' ד"ה דלמא.....	41
דף קלא:.....	45
רשב"ם בהג"ה וד"ה ואשה.....	45
תוס' בד"ה דילמא.....	46
דף קלב.....	46
תד"ה למחצה לשליש.....	46
דף קלב:.....	47
תד"ה מכלל דתנא קמא.....	47
דף קלג.....	49
רשב"ם ד"ה דלמא.....	49
דף קלג:.....	49
רשב"ם ד"ה דייני.....	49
תוספות ד"ה בא עליו.....	49
דף קלד:.....	49
רשב"ם ד"ה ומשני ובא"ד דאהני דבורי' וד"ה הכא אתי.....	49
דף קלה.....	52
רשב"ם ד"ה למאי ניחוש לה.....	52
תד"ה הכי גרסינן.....	53
תד"ה אביי אמר.....	53
דף קלה:.....	53
רשב"ם ד"ה הרי זה אינו כלום.....	53
דף קלו.....	53
רשב"ם ד"ה ואלו היתה קבלה (ד"ה מוכיח עליו).....	53
דף קלו:.....	54
תוספות ד"ה לא קנה ובא"ד ואפילו לרב ענן וד"ה והתניא.....	54
דף קלז:.....	58
תד"ה לא החזירו ובא"ד אבל רבא סבר.....	58
דף קלח.....	60
תד"ה כאן בצוות מעיקרא.....	60
דף קלט:.....	62
תוספות ד"ה ואם אמר בחובו.....	62

תד"ה גבי יובל	62
תוספות ד"ה התם אינהו	63

דף קכא.

סוגיא דמתי מדבר חלק א' תד"ה יום שכלו בו מתי מדבר

[דף קכא עמוד א] תוס' בד"ה יום שכלו כו' למה נתעכב הדבור שנה ויותר כו' עכ"ל דמשמע דנתעכב הדבור מט"ב של שנת מרגלים שהיה בשנה שניה ליציאת מצרים עד ט"ו אב של שנת מ' ליציאת מצרים דאז נתמלא סיהרא דהיינו ל"ח שנה אבל אם לא מתו רק עד ט"ב של שנת ל"ט ליציאתם ובשנת מ' לא מתו א"כ למה נתעכב הדבור ל"ח שנה לא היה לו להתעכב רק ל"ז שנים דהיינו משנה השנית ליציאתם עד ט"ב של שנת ל"ט ולשון שנה ויותר שכתבו התוס' בחידושי הרמב"ן שנה יותר בלא וי"ו ראשונה אבל יש לקיים שפיר לשון התוס' שלפנינו וכ"ה בתוס' ישנים דהוי שנה ויותר דהיינו מט"ב של שנת ל"ט עד ט"ו באב של שנת מ' דליכא למימר דבשנת ל"ט היה שפיר מתעכב עכ"פ עד ט"ו באב משום אבילות דא"כ הוה מתפרש כפשטיה דגם בשנת מ' מתו וכמ"ש התוס' ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) ליציאת מצרים in the second year ט' באב on נגזרה was גזירת מרגלים

2) Second הקדמה

- a) שנה of ט"ו באב and ending on גזירת מרגלים and starting with משה to דיבור There was no חוזר when the דיבור was מ'

3) Third הקדמה – גמרא

חמשה עשר באב מאי היא דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר לא הי' דבור עם משה דכתיב ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם וגו'

4) רשב"ם as understood by מדרש איכה

- a) רשב"ם of לשון

שכלו בו מתי מדבר - במדרש איכה יום שבטל בו החפר דאמר ר' לוי כל ערב תשעה באב היה כרוז יוצא הכל יצאו לחפור חפרין וישנין בהן ובשחרית הכרוז יוצא יבדלו החיים מן המתים והיו בודקין אותן ונמצאו ט"ו אלף ופרוטרוט חסרין בכל שנה וכך עשו מ' שנה יום לשנה יום לשנה הרי מ' שנה בשנה אחרונה עשו כן בדקו עצמן ונמצאו שלמים אמרו שמא טעינו בחשבון וכן בי' בו וכן בי"א וכן בי"ב וכן בי"ג ובי"ד עד דאיתמלי סיהרא כיון דאיתמלי סיהרא אמרו ביטל הקדוש ברוך הוא אותה גזירה קשה מעלינו ועשו משתה ושמחה וי"ט.

- b) תוספות as explained by רשב"ם according to מיתות במדבר of פרטים

- i) 15,000 and a fraction died each ט' באב – on ט' באב a כרוז was יוצא and they were חופר חפירות etc.

- ii) מיתות גזירה מרגלים – since was the day of the first מיתות of ט' באב and שנה ב' of ט' באב so that a כרוז couldn't be יוצא on ט' באב of ט' באב and שנה ב' of ט' באב besides it's משמע from the פסוק that only דבה died in ט' באב
  - iii) The final מיתות under the גזירה were on ט' באב of ט' – but דור המדבר didn't know this until when איתמלא סיהרא on ט"ו באב in מ' שנה and they were confident that מ' שנה of ט' באב had passed and there were no further מיתות in the חפירות – and it's then that they made the משתה ושמה mentioned in איכה מדרש איכה
  - iv) משתה ושמה followed on ט"ו באב but wasn't the cause of the חזרת הדיבור
- 5) תוספות
- a) מיתות במדבר of the פרטים
    - i) There was no fixed number of מיתות each year
    - ii) מיתות continued also on ט' באב in מ' שנה
    - iii) after the מיתות in מ' שנה they realized that all those who had been עשרים at the time of the גזירה had died and they were באבילות until מקצת היום
    - iv) The דיבור wasn't חזר until ט"ו באב because אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא – and it's the חזרת הדיבור at the end of the אבילות that was the cause of the משתה ושמה – not the final realization on ט"ו באב that there'd be no more מיתות
  - b) רמב"ן of גרסא according to רשב"ם to קשיא
    - i) Since חזרת מיתות had stopped – why was חזרת שנה ל"ט in כביכול knew הקב"ה that the מיתות had stopped – why was חזרת שנה ל"ט in ט"ו באב – another year – for 38 years instead of 37 years – until ט"ו באב in מ' שנה
  - c) תוספות in גרסא according to our רשב"ם to קשיא
    - i) Since חזרת מיתות had stopped – why was חזרת שנה ל"ט in כביכול knew הקב"ה that the מיתות had stopped – why was חזרת שנה ל"ט in ט"ו באב to שנה ל"ט of ט' באב more than a year from ט"ו באב delayed "שנה ויותר" הדיבור שנה מ'
- 6) מהרש"א
- a) תוספות in גרסא according to our תוספות of קשיא to קשיא
    - i) based on the דיבור couldn't have returned before ט"ו באב in שנה ל"ט in אבילות שנה ל"ט
  - b) תוספות of קשיא to תירוצ'
    - i) We've established that מדרש איכה doesn't agree with תוספות that the דיבור was delayed by אבילות

סוגיא דמתי מדבר חלק ב' תוספות בא"ד ועוד ט"ז אלף

בא"ד ועוד ט"ז אלף ופרוטרוט היה כו' עכ"ל פי' שבשנה ראשונה ליציאתם גם בשניה שהיה גזרת מרגלים משמע דלא מתו במגפה אז רק מוציאי הדיבה ועוד דלא שייך לומר באותה השנה בערב ט"ב הכרוז יוצא כו' כיון שהגזרה

לא נגזרה עד למחרתו ביום ט"ב וכיון דגם בשנת מ' לא מתו לפי' רשב"ם הרי לא מתו רק ל"ז שנה ויבא לכל שנה ושנה מל"ז שנה ט"ז אלף מת"ר אלף ועוד פרוטרוט ח' אלפים שנשארו מת"ר אלף וכך הבין מהרש"ל דברי התוס' אבל בעל יפה מראה לא הבין דברי התוס' בזה והקשה עליהם מה שהקשה ע"ש בסוף מסכת תענית וק"ל:

1) תוספו of המשך

- a) to the שיטה of רשב"ם that a fixed number of persons died each year
  - i) Since for מדרש איכה the מיתות of more than 600,000 persons continued for 37 years instead of for 38 years the correct number of מיתות per year was 16,000 and a fraction instead of 15,000 and a fraction
- b) "מיהרו למות" – תירוצ'
  - i) In the first 36 years the מיתות were at the rate of 15,000 plus a fraction each year
  - ii) But in the final year "מיהרו למות" and the מיתות were at double that rate

סוגיא דמתי מדבר חלק ג' תוספות בא"ד צריך לומר

בא"ד צריך לומר שט"ו אלפים כו' בכל שנה זה קודם זה כו' עכ"ל ק"ק מי הגיד להם שלא מתו כולן רק בני ס' בצמצום ולא יותר מס' ואימא בשנה ראשונה כבר היו רבים שמלאו ימיהם לס' שנה ולא מתו כולם רק ט"ו אלף ופרוטרוט וכן בכל שנה שוב מצאתי בספר יפה מראה שתירץ כן קושית התוס' והביא ראייה קצת לזה דאי לא היו מתים רק אותן שהיו בני ס' לא פחות ולא יותר ולא היה מהם בכל שנה רק ט"ו אלף ופרוטרוט אם כן כבר ידעו בעצמם אותם המתים באותה שנה ולמה נכנסו גם אחרים עמהם בקבורה כדמשמע דקאמר הבדלו המתים מן החיים ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) We established for רשב"ם that a fixed number of 15,000 and a fraction persons died on ט' באב each year

2) Second הקדמה

- a) "כולן בני ששים מתו" says that מועד קטן in ירושלמי

3) קשיא – תוספות

- a) It follows that the 15,000 plus a fraction that died each year were born 60 years earlier and this is a חידוש גדול

4) מהרש"א

- a) תוספות of קשיא to תירוצ'

- i) doesn't mean that the 15,000 plus a fraction who died each year were 60 years old – the מדרש means that they were at least 60 years old
- ii) In fact the 15,000 plus a fraction who died each year – even in the first year – included persons who were more than 60 years old
- b) Here's proof by ספר מראה יפה
  - i) if only persons aged exactly 60 years died each year then it was known in advance who would die each year and why would מדרש איכה say that all persons were חופר קברים and those that didn't die were told הבדלו החיים מן המתים

סוגיא דמתי מדבר חלק ד' תוספות בא"ד ועוד

בא"ד ועוד שלא היתה שמחה מפני הדבור שחזר אלא שאז כי כו' עכ"ל כצ"ל מתוס' ישנים ור"ל דלפי המדרש איכה משמע דלא היתה השמחה מפני הדיבור שחזר אלא מפני ביטול הגזירה שראו באתמלי סיהרא וכ"כ בעל היפה מראה והגהת מהרש"ל בזה אינן מבוררין ודו"ק:

- 1) רשב"ם of שיטה to קשיא another – תוספות
  - a) We've established for רשב"ם that the שמחה on ט"ו באב in מ' שנה had nothing to do with חזרת הדיבור
  - b) this is a גמרא based on the לשון of the גמרא mentioned earlier

סוגיא דמתי מדבר חלק ה' תוספות בא"ד ועוד מה שמחה

בא"ד ועוד מה שמחה היא שקדמו למות מאשתקד כו' עכ"ל ר"ל דודאי ידעו שלא ימותו רק הת"ר אלף שהיו ביניהם בשעת הגזירה אלא שלא ידעו בשנת הארבעים שכבר תמו ומתו כלם בשנת ל"ט ולא נותר מהם עד אחד וסבורים היו שנשארו עוד ט"ו אלף ופרוטרוט והיו עצבים שימותו עוד בשנת מ' וא"כ כשראו באתמלי סיהרא במאי שמחו שלא מתו בשנה זו כמו שהיו סוברים הם שהרי הפסידו בזה שראו שכבר מתו מאשתקד וטוב היה להם למות עכשיו משמתו אשתקד וק"ל:

- 1) רשב"ם of שיטה to קשיא another – תוספות
  - a) Why was the שמחה in דור המדבר בשמחה when they realized in מ' שנה that there would be no more מיתות in מ' שנה
  - b) After all they must also have realized that the final 15,000 plus a fraction who were to die in מ' שנה were מיהרו למות before their time in ל"ט שנה

סוגיא דמתי מדבר חלק ו' תוספות בא"ד שלא מיהרו ובא"ד אי נמי

בא"ד שלא מיהרו למות אלא בשנה אחרונה ביטל מהן הגזירה ונשארו כו' עכ"ל גליון תוס' והא דכתיב כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות היינו אותם שמתו קודם שנתבטל הגזירה וק"ל:

בא"ד א"נ בתחילה נגזר אפילו על בני כ' בצמצום ולבסוף ריחם כו' עכ"ל גליון תוס' וגם לפר"ת אומר ר"י אם נגזר על אותם שהיו בני כ' בשעת גזירה הרי לא היו בני ס' בסוף ל"ח שהוא סוף מ' מצומצם עכ"ל ולפרש"י בחומש בפרשת שלח לך יתיישב זה שכתב ארבעים שנה גו' לא מת א' מהם פחות מבן ס' כו' שמשעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה כו' וכשנכנסו לשנות מ' מתו אותן של בני כ' עכ"ל ע"ש ותו לא קשה מידי ודו"ק:

- 1) מדרש איכה of כוונה on the רבינו תם of שיטה
a) The number of מיתות per year varied but after the final מיתות in ט"ו there survived 15,000 plus a fraction persons who were subject to the גזירה but didn't die – there was no "מיהרו למות"
b) These persons survived either because
i) as explained in מיהרו בא"ד שלא – the גזירה was בטל for them and the reference to תמו ויהי כאשר refers to the המלחמה who died before the גזירה was בטל
ii) or as explained in a גליון of תוספות by מהרש"א in נמי בא"ד אי נמי – the גזירה at first included also persons who were precisely בני עשרים at שעת הגזירה but in the end only those died who were בני עשרים וחדש
c) the reason הדיבור was delayed until ט"ו שנה was that they were עצבין until ט"ו for those who they בטעות thought were still למות באב
2) מהרש"א as brought in רבינו תם of שיטה to the גליון in ר"י of קשיא – תוספות of המשך בא"ד אי נמי
a) wasn't נגזרה until באב of ט' שנת ב' so it can't be that those who were only בני עשרים בשעת הגזירה were included in the גזירה because these persons (and even persons who were בני עשרים וחדש) wouldn't reach age 60 before the end of the גזירה in ט' שנה – and yet we've established from ירושלמי that persons didn't die until they were at least 60 years old
3) מהרש"א
a) ר"י of קשיא to the תירוצ'
i) שנה א' in רש"י says that the גזירה is considered to have begun in א' שנה – when they made the עגל because כביכול then בדעת הקב"ה to make the גזירה – so that all those who were בני עשרים in א' שנה were also covered

סוגי דמתי מדבר חלק ז' תוספות בא"ד ומיהו קשה

בא"ד ומיהו קשה על פי' ר"ש דלמה חפרו קברים בשנה אחרונה כו' עכ"ל דמה שהיו עצבין בשנה זו נחא שכ"א מהם לא היה יודע שכבר תמו ומתו כולם בשנת ל"ט והיו סבורין שימותו עוד בשנה אחרונה כמ"ש התוס' לעיל לפ"ה אבל כיון שבאמת כבר תמו ומתו כולם מאשתקד ולא היה בהם א' שהיה בן ששים אז בצמצום א"כ כ"א מהם יודע בעצמו שהוא לא ימות ולמה הלך לחפור לו קבר בשנה אחרונה ומזה לא קשיא להו על הכרוז דודאי היה גם בשנה אחרונה לפי טעותם שהיו סבורים שנשארו עוד מהת"ר אלף וימותו גם בשנה זו ודברי מהרש"ל אין מבוררין בזה גם דברי התוס' בסוף תענית אינן מבוררין בכל זה ע"ש בחידושינו וק"ל:

1) הקדמה

- a) We established for רשב"ם that all those who would have been בני ששים in 'מ' שנה were מיהרו למות in 'מ' שנה – it follows that each person who survived in 'מ' שנה wouldn't reach age 60 in 'מ' שנה and knew that he wouldn't die in 'מ' שנה

2) תוספות

- a) רשב"ם to קשיא
i) so why would any person alive in 'מ' שנה be חופר a חפירה in 'מ' שנה

3) מהרש"א

- a) שאלה
i) Is it also a קשיא why there was a כרוז in 'מ' שנה that לחפור חפרין הכל יצאו לחפור חפרין
b) תשובה
i) No
ii) A כרוז was יוצא because דור המדבר at large were טועה in 'מ' שנה and didn't realize that all אלף ת"ר had died by ט"ב of 'מ' שנה – proof is that they were מיתות in 'מ' שנה when it turned out that there'd been no further
iii) but each person knew for himself that he would not reach age 60 by ט' באב of 'מ' שנה and would not die in the חפירה that year – and this explains the קשיא of why each individual needed to be חופר a קבר

דף קכא:

רשב"ם ד"ה תנו רבנן

[דף קכא עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ת"ר שבעה כו' קבר את אדם ואת שם וחיה אחריו נ"ד שנה כו' עכ"ל כצ"ל:

רשב"ם ד"ה ולא על יתר

בד"ה ולא על יתר מבין ס' כו' ראה את עמרם ז' כו' נ"ל חמשה שנים וק"ל:

רשב"ם ד"ה יתר

בד"ה יתר על בן ס' כו' דמוחלק פחות מבין כ' מן הגזירה כו' עכ"ל כצ"ל:

דף קכב.

גמרא שמע מינה לשבטים

[דף קכב עמוד א] גמ' ש"מ לשבטים איפלוג כו' ורש"י בחומש פ' ויחי כתב ואף על פי שנתחלקה הארץ למנין גולגלותם כו' וכה"ג כתב בפ' פנחס ע"ש וטען עליו הרמב"ן מהך מסקנא דהכא דמסיק לשבטים איפלוג ומהך סוגיא דהוריות לנחלה הוקשו כו' ע"ש באורך גם בדברי הרא"ם שהתנצל פרש"י וכבר בארנו זה באורך בחידושינו במסכת הוריות ע"ש:

רשב"ם ד"ה הא כיצד

בפרשב"ם בד"ה הא כיצד אם אורים כו' ושמא מכחישין זה כו' עכ"ל דמשמע שהגורל היה לפני אורים ותומים בלא רוח הקודש ומש"ה קאמר דשמא הגורל יכחישו האורים שאחריו וקאמר דאלעזר מלובש כו' ששואלים תחילה ברוח הקדש באורים ותומים ואח"כ בגורל נמצא גם הגורל היה ברוח הקודש כדקאמר וקלפי של כו' לפניו כו' {וטרף בקלפי לאחר ששאל באורים ותומים} וק"ל:

תוספות ד"ה ואידך

תוס' בד"ה ואידך למאן כו' דלא מנו שבט יוסף אלא כאחד עכ"ל צ"ע בספר יחזקאל שם כתיב תתנחלו את הארץ לי"ב שבטי ישראל יוסף חבלים ופרש"י יוסף יטול ב' חלקים א' למנשה וא' לאפרים עכ"ל וזה סותר דרשה דהכא וק"ל:

דף קכב:

גמרא ויתנו לכלב את חברון

[דף קכב עמוד ב] גמרא ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה עבד ה'. מלשון א"מ ז"ל האי קרא שופטים א' ולא נזכר שם עבד ה' וצריך להגיה כאן גם בפרשב"ם אך תמיה לי למה אינו מוכיח שנתנה לכלב ע"פ ה' מדכתיב ביהושע ט"ו ולכלב בן יפונה נתן חלק בתוך בני יהודה על פי ה' ליהושע את קרית ארבע אבי ענק היא חברון עכ"ל:

דף קכד.

רשב"ם ד"ה אף מוכחרת

[דף קכד עמוד א] בפרשב"ם בד"ה אף מוכחרת כו' וא"ת ליתני רועה כו' ול"ל למיתני מוכחרת כו' עכ"ל לכאורה מאי קושיא דאיכא למימר בפשיטות דאי רועה ה"א דמוחזק אבל מוכחרת דלאו ברשותא דידהו קיימא אימא לא דכה"ג קאמר לעיל ומהרש"ל הרגיש בזה וכתב הא דקאמר לעיל השתא מוכחרת כו' רועה באפר מבעיא פי' לא גרע אלא בודאי אין חילוק כו' עכ"ל ע"ש והוא דחוק דלשון התלמוד לא משמע כן ונ"ל דלעיל נמי הכי קאמר דלא ברשותא דידהו כו' כמו רועה באפר דהוי ברשות דידהו ומוחזק בשבחה דממילא ממש אבל ההוא שבחה דמוכחרת אי הוה ברשות דידהו ודאי דלא הוה נוטל פי שנים דהוי כמו בנו בתים אלא משום דמוכחרת לאו ברשותן משבחה אף על גב דלא הוי שבחה ממילא ממש רק ע"י בני אדם כפרשב"ם ואפ"ה נוטל פי שנים רועה באפר דהוי ממש ממילא מבעיא ודו"ק:

1) ברייתא

- a) ממילא קא אתי that's in שבה פי שנים takes בכור A
- b) It follows that
  - i) "פרה רועה באפר וילדה" and "פרה מוכחרת ביד אחרים" in פי שנים takes בכור A because the שבה is אתי ממילא
  - ii) He doesn't take פי שנים where "בנו יתמי בתים" because the שבה isn't קא ממילא אתי

2) גמרא

- a) קשיא
  - i) Once the ברייתא says that a בכור takes פי שנים for פרה מוכחרת that's not ברשותי' why does the ברייתא also need to teach that a בכור takes פי שנים for ברשותי' דאב קיימא that's פרה רועה באפר
- b) תירוצ'
  - i) The ברייתא needs to mention פרה הרועה באפר to teach that a בכור takes פי שנים for פרה מוכחרת only where חסרי בה מזוני because the אחרים are the פרה מזין – the same as פרה הרועה באפר where the פרה בעל הפרה isn't מזין
- c) Note that
  - i) it's משמע from the קשיא of the ברייתא that for פי שנים it's a חסרון that פרה מוכחרת isn't אב קיימא
  - ii) we'll establish that מהרש"א and מהרש"ל disagree on this

3) רשב"ם

a) קשיא

- i) Then the ברייתא should have taught only that בכור is שנים פי שנים in באפר רועה because that's not מזוני בה חסר and we'd realize ourselves that בכור is שנים פי שנים for לא חסרי בה מזוני only if מוכחרת

4) מהרש"ל

a) רשב"ם of קשיא to the קשיא

- i) If the ברייתא hadn't mentioned מוכחרת ביד אחרים we'd have said that בכור isn't שנים פי שנים – even if חסרי מזוני – since מוכחרת ביד אחרים has the ברשותי דאב קיימא that it's not חסרון

b) מהרש"ל of תירוצ

- i) When the גמרא asked that from מוכחרת we ought to derive that there's שנים פי שנים because רועה באפר while ברשות בעלים isn't מוכחרת because רועה באפר
ii) the גמרא didn't mean that not to be ברשות בעלים is a חסרון – the גמרא meant only that it makes no difference for שנים פי שנים whether a פרה is ברשות בעלים

5) מהרש"א

a) The מהרש"ל of תירוצ is בדוחק

b) מהרש"ל of קשיא to the מהרש"א of תירוצ to the הקדמה

- i) פרה הרועה is an example – at all – עבודת בני אדם if there's no ממילא ממש is שבח באפר

c) מהרש"א of תירוצ

- i) When the גמרא asked that from מוכחרת we ought to derive that there's שנים פי שנים because רועה באפר while ברשות בעלים isn't מוכחרת because רועה באפר the גמרא meant that

(1) from מוכחרת – where there's a חסרון of בני אדם and is similar in part to יתמי בנו בתים because the שבח isn't ממילא ממש – and yet בכור is נוטל only because קיימא דאב ברשותי in the sense that it's the חוכר who's עובד בה rather than יתומים

(2) we ought to derive that there's שנים פי שנים for רועה באפר that's since ממילא ממש there is no עבודת בני אדם at all

גמרא דיקלא ואלים

גמ' דיקלא ואלים כו' כ"ע לא פליגי דשקיל כו'. ק"ק דאימא לרבנן הך דרשה דפי שנים מקיש חלק בכורה כו' להך מילתא אתא וק"ל:

רשב"ם ד"ה ירשו שטר חוב

בפרשב"ם בד"ה ירשו ש"ח כו' ומיהו אליבא דרבנן אינו נוטל פי שנים ומסקנא כו' עכ"ל היינו אליבא דשמואל לקמן אבל למאי דשלחו מתם לרבנן מלוה

בשטר נמי כמאן דגבי דמיא אלא דניחא ליה לפרש כשמואל דהלכתא כותיה
וק"ל:

דף קכד:

גמרא בכל אשר ימצא לו

[דף קכד עמוד ב] גמ' בכל אשר ימצא לו פרט לשבח כו' ששבחו נכסים לאחר
כו' אלתת לו סמך דמיניה מפיק לעיל למעט שבח ששבחו ממילא לאחר מיתה
אבל מאשר ימצא לו לא הוה מפקינן למעט רק שבח שהשבחו יורשין כו'
וכשזכיתי ללמוד לקמן ראיתי שם בתוס' שהרגישו בזה בד"ה והלכתא יש לו
לבכור כו' ע"ש וק"ל:

שם אלא לרבי

שם אלא לרבי ואלא הא דתניא ירשו ש"ח כו' ולא ניחא ליה לאוקמא מלתא
דשמואל במלוה ע"פ דוקא וכרבי דהכי הל"ל מודה רבי במלוה על פה:

סוגיא דפי שנים במלוה חלק א' רשב"ם ד"ה הא שלחו מתם

בפרשב"ם ד"ה הא שלחו מתם פליגא אהך דרב יהודה אמר שמואל כו' עכ"ל
ק"ק דאימא ד{א}הך דשמואל לא פליגי ולרבה איירי בגבו מעות ולרב נחמן
בגבו קרקע דליכא למימר משום דשמואל סתמא קאמר דהא מלתא דשלחו מתם
ודאמימר נמי סתמא קאמרי ואפ"ה מפלגינן מלתייהו ויש ליישב ודו"ק:

1) גמרא

a) רב יהודה אמר שמואל

i) שטר הלואה in a פי שנים doesn't take בכור

b) שלחו מתם

i) שטר הלואה in a פי שנים does take בכור

c) גובה קרקע with the שטר but not if יתומין if פי שנים takes בכור a רבה says that גובה מעות they're

d) גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו – says the reverse רב נחמן

2) רשב"ם

a) Both רבה and רב נחמן follow that a בכור takes פי שנים in a הלואה שטר

b) שטר in a פי שנים takes בכור say שלחו מתם that גבו קרקע where explains that it's רבה

c) שטר הלואה in a פי שנים takes that גבו מעות where explains that it's רב נחמן

3) מהרש"א

a) קשיא

i) Maybe רבה and רב נחמן both follow שמואל that a בכור doesn't take שטר הלואה in a פי שנים

(1) גבו מעות רב יהודה אמר שמואל says that רבה

(2) גבו קרקע רב יהודה אמר שמואל says that that רב נחמן

b) תירוצ

i) it's משמע from the לשון of שמואל אמר רב יהודה that he says his בסתמא

c) קשיא

i) From the לשון of מתם שלחו it's also משמע that they say their בסתמא

סוגיא דפי שנים במלוה חלק ב' תד"ה מספקא לי'

תוס' בד"ה מספקא ליה כו' ולא מחבירו שפסקו כך בהדיא עכ"ל ר"ל דפסקו נמי בהדיא ולא כר' מחבירו רק מחבירו או דלא פסקו רק הלכה כרבי מחבירו ולא פסקו בהדיא ולא כרבי מחבירו דהשתא אפשר דהוה הלכה כרבי או כחבירו דהשתא ניחא דרב נחמן אית ליה כהך סברא דלא פסקו בהדיא ולא כרבי מחבירו ומותר לעשות כרבי כו' ורבא קאמר נמי דלא פסקו בהדיא ולא כרבי מחבירו מיהו מטין כחבירו אתמר כן נראה לפרש דבריהם מתוך חידושי הרמב"ן ודו"ק:

1) הקדמה

a) גמרא רבי disagrees with חכמים in a case discussed in the

2) גמרא

a) הלכה כרבי he doesn't say outright that "מותר" לעשות כדבר רבי says רב נחמן

b) אם "לכתחילה אסור לעשות כדברי רבי" – meaning that "מטין כדבר חכמים" רבא says עשוי עשוי

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) הלכה כרבי מחבירו that כלל is a There is

b) or whether the "ולא מחבירו" כלל also includes disagree on whether אמוראים the הלכה can be between רבי and חבירו so that in a מחלוקת between רבי and חבירו depending on סברא follow either

c) now

i) and in the particular case says the כלל doesn't include רב נחמן discussed in the גמרא the שיטה of רבי is more מסתבר

ii) but in the case says the כלל includes מחבירו רבא so that the הלכה is כחכמים the הלכה is only in a "מטין" sense meaning that it's only כחכמים that the הלכה is לכתחילה

דף קכה.

סוגיא דפי שנים במלוה חלק ג' רשב"ם ד"ה לטעמייהו

[דף קכה עמוד א] בפרשב"ם בד"ה לטעמייהו כו' אלא לדידהו בקרקע מודו לי מיהא דלא שקיל דהאי כו' כדאמרינן לקמן שלחו כו' עכ"ל נ"ל הא דקאמר לבני מערבא דבקרקע מודו לי לאו מסברא דנפשיה וכן לרבה שפרשב"ם ובגבו מעות מודו לי דאין לו כו' לאו מסברא דנפשיהו קאמרי הכי דאדרבה מסברא תקשי להו מ"ש מעות דלא כו' ומ"ש קרקע דלא כו' כדפרכינן וא"כ הוה לן למימר אליבא דבני מערבא בין בגבו מעות בין בגבו קרקע דיש לו ומנא להו לפלוגי אליבא דבני מערבא אלא דרב נחמן אית ליה דבקרקע מודו לי משום דמסתמא לא פליגי שלחו מתם ארבנן דאית להו דאין לו פי שנים במלוה וע"כ אית להו להני דשלחו מתם שום סברא לפלוגי בין גבו קרקע לגבו מעות וכן לרבה מה"ט קאמר דבגבו מעות מודו לי דמסתמא לא פליגי ארבנן ולרווחא דמלתא כתב רשב"ם ראייה לרב נחמן דבקרקע מודו לי כדאמרי' לקמן שלחו מתם הלכתא כרב ענן כו' דלרבה ודאי דליכא שום ראייה אהא דבגבו מעות מודו לי אלא דלית לן למימר דפליג ארבנן ה"נ איכא למימר לרב נחמן והראיה מדאמרינן לקמן ודאי אינה מכרעת כמ"ש רשב"ם לרבה ודו"ק:

- 1) "אין הבכור נוטל פי שנים במלוה" say that רבנן – ברייתא
- 2) גמרא
  - a) נוטל פי שנים במלוה isn't בכור who say רבנן follows רב יהודה אמר שמואל
  - b) פי שנים במלוה a does take בכור – שלחו מתם (מבני מערבא)
  - c) גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו – רבה
  - d) גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו – רב נחמן
- 3) גמרא of the המשך
  - a) רב נחמן and רבה to אביי of קשיא
    - i) There's no סברא for either רבה and רב נחמן to be מחלק between קרקע and מעות
  - b) רשב"ם as explained by גמרא of the מסקנא
    - i) בכור that רב יהודה אמר שמואל both themselves in fact agree with רב נחמן and רבה doesn't take פי שנים במלוה whether גבו קרקע or גבו מעות
    - ii) Both speak only for בני מערבא – בני מערבא says רבה – בני מערבא hold that there's no פי שנים here while גבו מעות says רב נחמן holds that there's no פי שנים where גבו קרקע
- 4) מהרש"א
  - a) קשיא

- i) The same as רבה and רב נחמן say there's no סברא to be מחלק between גבו קרקע and חלק בכורה and that's why they themselves agree that there's no חלק בכורה in either case
  - ii) They should accept that בני מערבא agree that there's no סברא to be מחלק between גבו קרקע and גבו מעות and that's why there's a חלק בכורה in both cases
- b) תירוצ
- i) רבנן בני מערבא disagree with רב נחמן and רבה say it's not מסתבר that גבו מעות is only where חלק בכורה – רבה doesn't know what the סברא is
  - ii) As a result
    - (1) רבנן understand בני מערבא why סברא that there must be a חלק בכורה – רבה assumes that there must be a סברא where חלק בכורה is only where חלק בכורה is
    - (2) רבנן understand בני מערבא why סברא that there must be a חלק בכורה – רב נחמן assumes that there must be a סברא where חלק בכורה is only where חלק בכורה is
- 5) רשב"ם of המשך
- a) בני מערבא that סבתא brings a ראי that's not relevant here from the case of גבו מעות where חלק בכורה hold that there is a חלק בכורה
  - b) סבתא brings from the case of רב נחמן ראי that רבה is מפריך
- 6) מהרש"א of המשך
- a) קשיא
    - i) We've just explained why it must be that neither רבה nor רב נחמן know of any גבו מעות and גבו קרקע between מחלק to be סברא
  - b) תירוצ
    - i) מופרכת is סבתא from the case of ראי רב נחמן recognized that
    - ii) לרווחא דמילתא only סבתא brings the ראי רשב"ם

סוגיא דפי שנים במלוה חלק ד' תד"ה לטעמייהו

תוס' בד"ה לטעמייהו כו' ומיהו זה י"ל שהיה צריך להאריך דלא דברו רבה ורב נחמן בהדיא בין כו' אין לו כו' עכ"ל לשיטת הקונטרס דהכא צריכי לדחוקי הכי מיהו לשיטת ר"ת הכא דלרב נחמן בין בגבו קרקע ובין בגבו מעות דיש לו לא נראה להם לדחוקי הכי ולכך לעיל גבי גבו מעות יש לו שפ"ה משום דמעות יהיב כו' ודחו פירוש מכת קושיא זו בעצמה שכתבו הכא ולא נראה להם לדחוק ולתרצה כמ"ש כאן לשיטת הקונטרס וע"כ הוצרכו לעיל לשיטת ר"ת טעם אחר לגבו מעות דיש לו ודו"ק:

- 1) "אין הבכור נוטל פי שנים בראוי כבמוחזק" – הקדמה
- 2) רבנן – ברייתא

- a) "אין הבכור נוטל פי שנים במלוה" because doesn't count as having been מוחזק at הלואה in money owed under the שעת מיתתו
- 3) גמרא
- i) רבנן because he agrees with רב יהודה אמר שמואל says פי שנים במלוה
- b) because the מלוה counts as מוחזק because בכור נוטל פי שנים במלוה – שלחו מתם
- c) בכור נוטל פי שנים במלוה – אמימר
- d) מנהרדעא who's also רב נחמן agrees with מנהרדעא who's אמימר – רבינא
- 4) הוה אמינא in the גמרא of המשך
- a) גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו – רב נחמן
- b) גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו – רבה
- 5) ד"ה מעות יש לו at רשב"ם
- a) says – דיבור in the prior of אביי קשיא – הוה אמינא in the רב נחמן because "מעות יהיב ומעות שקיל" גבו מעות יש לו
- 6) ד"ה גבו מעות at תוספות
- a) because גבו מעות יש לו says – אביי of קשיא – הוה אמינא in the רב נחמן "סמיכי עליהו"
- 7) גמרא of the מסקנא
- a) and גבו קרקע and גבו מעות both for themselves that אין לו both רב נחמן and רבה – רשב"ם גבו מעות
- b) – רבינו תם
- i) גבו קרקע וגבו מעות יש לו for himself holds רב נחמן
- ii) גבו קרקע וגבו מעות אין לו for himself holds רבה
- 8) תוספות ד"ה נהרדעא לטעמייהו
- a) for – גבו קרקע and גבו מעות both for יש לו so he presumably said spoke אמימר for both מעות this fits well with the מסקנא for מנהרדעא רב נחמן
- b) and נהרדעא לטעמייהו says גמרא why the מסקנא even for the רשב"ם it's a קשיא that רב נחמן agrees with אמימר
- 9) דף מב: at בבא קמא in ברייתא
- a) "אין הבעל יורש נזקי אשתו" – ר' עקיבא
- 10) בבא קמא in גמרא
- a) אשתו גרושה applies only to "אין הבעל יורש נזקי אשתו" that רב נחמן and רבה say
- b) קשיא
- i) Why doesn't רב נחמן say the דין of ר' עקיבא also applies to אשתו שאינו גרושה where גבו קרקע that רב נחמן counts as ראו in our בכור – בעל and יורש ראו isn't

- ii) And why doesn't רבה say the דין of עקיבא ר' applies to אשתו שאינו גרושה where יורש ראוי isn't בעל – and בכור for סוגיא ראוי in our counts as רבה גבו מעות

11) תוספות ד"ה גבו מעות

- a) גמרא here of the הוה אמינא based on רשב"ם to קשיא
  - i) For נזק there is no סברא of "מעות יהיב מעות שקיל" so רב נחמן would hold that for ראוי even גבו מעות counts as נזק
  - ii) And the גמרא ought to have asked its קשיא to רב נחמן this way:
    - (1) Why doesn't רב נחמן say the דין of עקיבא ר' also applies to אשתו שאינו גרושה whether גבו מעות or גבו קרקע because both count as ראוי and בעל isn't יורש ראוי
- b) Note that this isn't a קשיא for תוספות who says for רב נחמן that גבו מעות יש לו because סמיכי עליהו of טעם – since the סמיכי עליהו applies also for נזק

12) ד"ה לטעמייהו at תוספות

- a) We established for the מסקנא of the גמרא that
  - i) גבו מעות and for גבו קרקע אין לו both hold that רב נחמן and רבה says that רשב"ם
  - ii) גבו רבה holds and גבו קרקע וגבו מעות יש לו holds רב נחמן says that רבינו תם while קרקע וגבו מעות אין לו
- b) רשב"ם to קשיא
  - i) For the מסקנא why doesn't the גמרא in בבא קמא ask that both for רבה and רב נחמן the דין for נזק should apply to אשתו שאינה גרושה for both גבו מעות and גבו קרקע since both cases count as ראוי
  - ii) Note that the קשיא doesn't apply to רבינו תם because in the מסקנא there is no קשיא to רב נחמן at all who holds יש לו for both גבו קרקע and גבו מעות so it's only for the הוה אמינא that the גמרא in בבא קמא can ask a קשיא that applies to both רב נחמן and רבה
- c) תירוצ'
  - i) The גמרא there is מקצר and bases its קשיא only on the מימרות that רבה and רב say בפירוש namely for רבה that גבו מעות אין לו and for רב נחמן that גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו

13) מהרש"א

- a) קשיא
  - i) Return to תוספות at גבו מעות ד"ה
    - (1) where תוספות asked this קשיא to רשב"ם – the גמרא should have asked that for רב נחמן in the הוה אמינא the דין of עקיבא ר' ought to apply also for גבו מעות because the סברא of מעות יהיב מעות שקיל doesn't apply to נזק
    - (2) and this קשיא forced תוספות to say that the טעם of רב נחמן in the הוה אמינא that מעות יהיב מעות שקיל isn't based on מעות יש לו

- ii) Why didn't תוספות answer for רשב"ם that the גמרא was מקצר and asked its קשיא only from what רב נחמן said בפירוש בכור namely that לו גבו קרקע אין
- b) תירוצ
- i) The תירוצ that the גמרא is מקצר is a דוחק and that's why
- (1) יהיב מעות יהיב of טעם the מפריך prefers instead to be in the רבינו תם (1) שקיל
- (2) גבו קרקע יש לו רב נחמן says both for רבינו תם (2) and for מעות גבו

סוגיא דפי שנים במלוה חלק ה' תוספות בא"ד ורבינו תם

בא"ד ור"ת מפרש כו' והא דאמר בני מערבא גבי סבתא כו' משום שהבעל לא היה מוחזק כו' עכ"ל נ"ל שהכריחו לפרש כן דלא ניחא ליה לפרש דטעמא דבני מערבא נמי משום דאי קדים סבתא וזבינא כו' אבל נכסי דלוה כו' ויכול לטרוף מן הלקוחות כו' כפרשב"ם דכיון דאביי דפריך מהך דסבתא ולא אסיק אדעתיה לפלוגי בין ההיא דסבתא ובין נכסי דלוה א"כ לא מתרץ ליה רבא {רבה} מידי אליבא דבני מערבא אבל לפר"ת ניחא דאביי לא קשיא ליה אלא לרבה דאמר טעמא דנפשיה דמסתבר טעמא דבני מערבא משום דאי קדם סבתא וזבינא כו' אבל בני מערבא גופיהו טעמא אחרינא אית להו בהך דסבתא שלא היה מוחזק בעולם משא"כ במלוה דהוי מוחזק כו' ואביי נמי אסיק אדעתיה טעמא דבני מערבא גופיהו ולא קשיא ליה אלא לרבה ודו"ק:

1) סוגיא דסבתא

ההוא דאמר להו נכסי לסבתא ובתרה לירתאי הויא לה ברתא דהוה נסיבא שכיבא בחיי בעלה ובחיי סבתא בתר דשכיבא סבתא אתא בעל וקא תבע – רב ענן פסק דלא ירית בעל שלחו מתם דהלכתא כרב ענן ולא מטעמי' אלא משום דהוה לי' ראוי ואין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק – אמר רבה מסתבר טעמא דבני מערבא דהוה ראוי כיון שכל זמן שסבתא בחי' אין לבת כלום דאי קדמא סבתא וזבנא זבינא זביני

2) גמרא of the המשך

- a) גבו קרקע where פי שנים במלוה has בכור that רבה of הוה אמינא to the אביי קשיא because then the מלוה counts as מוחזק but not where גבו מעות because then the מלוה counts as ראוי
- i) Since רבה says that for ירושת הבעל מאשתו the נכסים of ברת counted as ראוי while רבה was alive because "אי קדמא סבתא וזבנא זבינא זביני"
- ii) a גבו קרקע even for חלק בכורה for ראוי should also count as מלוה בשטר because with the מלוה מסלק the ליה can be – and since the ליה would be זבינא of the זביני מלוה to the משועבד of the ליה are קרקעות of the קרקע ממון or other
- b) רשב"ם as explained by רבה of תירוצ

- i) who are the same as – שלחו מתם – say the case of סבתא is different from מלוה because for בכור there is no שיעבוד while for מלוה שיעבוד there is no שיעבוד of ליה are משועבד to the מלוה בשטר
- 3) מהרש"א as explained by תוספות
- a) רשב"ם of שיטה to the רבינו תם of קשיא
- i) בני of שיטה that רבה had explained the קשיא of אב"י doesn't answer רבה שיעבוד based on סבתא on מערבא and not based on there not being a שיעבוד
- b) רבינו תם of תירוצ
- i) בני מערבא of טעם understood all along that the בני מערבא is based on there never having been a שיעבוד at all for סבתא while for ליה there is at least a שיעבוד so גבו קרקע that בכור בני מערבא could accept that בני מערבא could hold for בכור that גבו קרקע יש לו
- ii) The קשיא of אב"י to רבה was to טעמא דנפשי' of רבה that the דין of סבתא is based on זבינא' זבינא' and his assumption that ליה also counts as זבינא' so רבה can't hold that גבו קרקע יש לו
- iii) רבה answers that he in fact holds גבו קרקע אין לו because in fact the case of ליה also counts as זבינא' זבינא'

סוגיא דפי שנים במלוה חלק ו' תוספות בא"ד ויש לומר

בא"ד וי"ל דס"ל לרב נחמן דמפלגי כו' מדלא קאמר הבכור נוטל פי שנים במלוה בין גבו קרקע כו' עכ"ל לכאורה ר"ת גופיה פירש לעיל היפך זה בד"ה נהרדעא כו' דאמימר נמי סתמא קאמר דנוטל פי שנים במלוה בין גבו קרקע בין גבו מעות כו' ע"ש ודברי אמימר בעצמם הם דברי שלחו מתם ולמה נאמר לדברי שלחו מתם דמסתמא מפלגינן מלתייהו ולדברי אמימר נאמר היפך זה דסתמא לא מפלגינן מלתייהו ויש ליישב דאמימר כיון דנהרדעא הוא סמיך ארב נחמן דנהרדעא נמי הוא ולא מפליג ובכל גוונא יש לו לפר"ת ודו"ק:

- 1) ד"ה לטעמייהו at תוספות of המשך
- a) גבו קרקע וגבו מעות מחלק between בני מערבא because they say סתם that במלוה בכור יש לו פי שנים without saying directly that יש לו for both גבו מעות and גבו קרקע
- 2) מהרש"א
- a) קשיא
- i) We established the reverse earlier in 'נהרדעא לטעמי' – namely that because אמימר says סתם יש לו it's משמע that he's not מחלק and instead holds יש לו both for גבו קרקע and for גבו מעות
- b) תירוצ
- i) גבו מעות and גבו קרקע both יש לו to teach סתם אמימר relied on because he assumed people would realize that he agrees with רב נחמן who's

דף קכה:

סוגיא דפי שנים חלק ז' רשב"ם ותוספות ד"ה ואין הבכור

[דף קכה עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ואין הבכור נוטל בראוי כו' כגון דהוי שלופחי כו' עכ"ל לכאורה קשה מי הכריחו להוציא לשון ואין הבכור נוטל בראוי כו' מפשטיה ל{אוקי לה ב} ענין שבח לרבנן דאיכא לפרש כפשטיה דומיא דקאמר אין הבעל נוטל בראוי כו' קאמר נמי אין הבכור נוטל בראוי כשמת אביו של הבכור בחיי זקינו ואחר כך מת זקינו דאין הבכור נוטל בראוי וכן הבינו תוס' הא דאין הבכור נוטל בראוי כפשטיה ולא לענין שבח דוק בדבריהם ותמצא כן ויש ליישב דכיון דהך מלתא דאינו נוטל בראוי כמשמעו משנה שלימה וסתמא היא בפרק יש בכור לא איצטריך ליה לרב פפא למפסק הלכתא הכי ואף על גב דקתני נמי התם ולא בשבח אפשר לפרש כרבי בשבח שהשביחו יורשים שבנו בתים וזה הכריחו לפרש דאין הבכור נוטל בראוי כו' איצטריך ליה למפסק הלכתא בשבח כגון שלופחי וכו' ורבנן וק"ל:

תוס' בד"ה ואין הבכור כו' במלוה וכ"ש בשבח כו' דהא איכא למ"ד דאפי' לרבנן הוי כו' עכ"ל מכאן נמי מוכח דהא דאין הבכור נוטל בראוי משמע להו כפשטיה ולא לענין שבח כפרשב"ם ולא שמעינן שבח אלא מכ"ש דמלוה מיהו אף על גב דאיכא למימר נמי בהיפך דעדיף שבח דאיתיה ברשותא ממלוה כדפריך לעיל מ"מ הך סברא לא קיימא לפי האמת דליכא למ"ד לרבנן דלא שקיל במלוה ושקיל בשבח ואף שכתבו התוספות לעיל הא דפסיק לעיל רב נחמן היינו דוקא בשבח ולא במלוה היינו לפ"ה וכבר דחה ר"ת לעיל פ"ה ויש לו לרב נחמן בין בגבו קרקע בין בגבו מעות אבל הך סברא דעדיף מלוה משבח משום דכמאן דגביא דמי איתא נמי לפי המסקנא לרבנן אליבא דשלחו מתם ודו"ק:

1) First הקדמה

a) דף קכד. at ברייתא

i) רבנן

אין בכור נוטל פי שנים בשבח ששבחו נכסים לאחר מיתת אביהן (1)

ii) רבי

בכור נוטל פי שנים בשבח – ירשו שטר בכור נוטל פי שנים (1)

2) Second הקדמה

- a) אין בכור נוטל פי שנים במלוה – רב יהודה אמר שמואל
- b) רב יהודה אמר שמואל to "למאן" of קשיא
- i) למאן אילימא לרבנן השתא שבחא דאיתי' ברשותי' אמרי רבנן דלא שקיל מלוה מיבעיא
- ii) Meaning that רב יהודה אמר שמואל if he agrees דין shouldn't need to teach his פי שנים בשבחא דאיתי' – because once רבנן say that בכור doesn't take מלוה in a פי שנים that they hold that a בכור doesn't take פי שנים ממילא
- c) תירוצ
- i) לעולם לרבנן ואיצטריך סלקא דעתך אמינא מלוה כיון דנקיט שטרא כמאן דגביא דמיא קא משמע לן דמכל מקום לא נוטל פי שנים במלוה
- 3) Third of the המשך – הקדמה
- a) פי שנים במלוה takes בכור say that a שלחו מתם
- b) קשיא
- i) למאן אילימא לרבנן השתא שבחא דאיתי' ברשותי' אמרי רבנן דלא שקיל מלוה מיבעיא [דלית לי' פי שנים]
- c) תירוצ
- i) to say מלוה כמאן דגביא דמי of סברא – they rely on the רבנן agree with שלחו מתם that a בכור doesn't take פי שנים במלוה even though רבנן say that a בכור doesn't take פי שנים in שבח
- 4) Fourth of the שיטה on דף קכה. at גמרא of the מסקנא – הקדמה
- a) whether פי שנים במלוה takes בכור holds that רב נחמן – רשב"ם or גבו גבו קרקע
- b) whether פי שנים במלוה takes בכור holds that רב נחמן – רבינו תם or גבו מעות
- 5) Fifth הקדמה
- a) הלכה כרבי – רב נחמן
- b) We established earlier that רבי says בכור has פי שנים both in שבח and in מלוה
- 6) Sixth הקדמה – at ד"ה לטעמייהו at תוספות
- a) פי שנים במלוה never takes בכור holds that רב נחמן who says רשב"ם to קשיא
- i) obviously holds that בכור does take מלוה פי שנים במלוה since רב נחמן says that רשב"ם
- b) רשב"ם for תירוצ
- i) שבה only for רבי is הלכה means רב נחמן
- 7) Seventh הקדמה
- a) "ראוי ממש" refers to נכסים that הבכור אב ראובן is בקבר from יורש בקבר who יעקב אבי ראובן died after ראובן died
- b) "שבח ששבחו נכסים לאחר מיתת אבי הבכור" means סוגיא in this "ראוי סתם"

- 8) דף קכה: at גמרא
- רב פפא
    - הלכתא אין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק ואין הבכור נוטל פי שנים במלוה
- 9) רשב"ם
- ראוי סתם "ראוי" by רב פפא
- 10) רשב"ם ד"ה ואין הבכור at מהרש"א
- קשיא
    - Why doesn't רשב"ם explain for בכור that ראוי in the מימרא of רב פפא means "ראוי ממש"
  - תירוצ
    - There already is a שלימה that a בכור doesn't take פי שנים in ראוי ממש so it's ראוי סתם in פי שנים that a בכור also doesn't take פי שנים in ראוי סתם that the חידוש of רב פפא is that a בכור also doesn't take פי שנים in ראוי סתם
  - קשיא
    - But the שלימה also already say that a בכור takes no פי שנים in ראוי סתם
  - תירוצ
    - ראוי סתם needs to explain for שבה that's ראוי סתם that the משנה disagrees with רבי not only where holds that a בכור doesn't take פי שנים in שבה that came about by יתומים for example where בתי יתמי – but also for שבה such as שלחופי which didn't come about by the efforts of יתומים
- 11) ד"ה אמר רב פפא at תוספות
- ראוי ממש as explained by מהרש"א – holds that רב פפא in fact refers to ממש
  - קשיא
    - why doesn't רב פפא also teach that בכור doesn't take פי שנים in שבה
  - תשובה
    - Once רב פפא in the second part of his מימרא says that there's no במלוה it's a שכן כל שכן that there's no בשבה because it's more מסתבר that שבה counts as ראוי than that מלוה counts as ראוי
- 12) תוספות ד"ה ואין הבכור at מהרש"א
- קשיא
    - We established the opposite סברא earlier when the גמרא for שמואל אמר יהודה רב אילימא לרבנן השתא שבחא דאית' ברשותי אמרי רבנן דלא שקיל מלוה מיבעיא למאן אילימא לרבנן
  - תירוצ
    - We also established that the גמרא answered its קשיא by saying that איצטריך – meaning that מלוה counts as more מוחזק than שבה

- ii) And besides we also established that שלחו מתם actually rely on the סברא of because פי שנים במלוה בכור takes a רבנן hold that a כמאן דגביא דמי" to be מסיק that a כור takes במלוה because פי שנים במלוה counts as מוחזק while שבה counts as ראוי
- iii) Note that there is no מאן דאמר in the גמרא who takes the opposite מהלך for רבנן – namely to hold for רבנן that שבה counts as מוחזק while מלוה counts as ראוי
- c) קשיא
  - i) But for רשב"ם there is such a מאן דאמר – we've established that תוספות at ד"ה פי שנים במלוה בכור doesn't take although רב נחמן רב רשב"ם says for רשב"ם (both where גבו מעות and גבו קרקע) a בכור does take בשבה
- d) תירוצ'
  - i) That's correct for רשב"ם but not for רבינו תם who holds for רב נחמן that בכור takes שבה (both where גבו מעות and גבו קרקע) as well as for שבה

דף קכו.

רשב"ם ד"ה בנכסי דידי' ודפשוט ותוספות ד"ה לא עשה

[דף קכו עמוד א] בפרשב"ם בד"ה בנכסי דידיה ודפשוט י"מ בחלק בכורתו ובחלק פשיטותו ואין זה לשון הגמרא כו' עכ"ל אבל הא דקאמר אזול יתמי בני פשוט למיכל כו' מתיישב שפיר שלא מכר הבכור ללקוחות רק ב' חלקיו אלא כיון שלא חלקו עדיין ולא הובררו ב' חלקיו עדיין אזול יתמי בני פשוט למיכל מכל החלקים וק"ל:

דף קכו:

[דף קכו עמוד ב] תוספות בד"ה לא עשה כו' אך תימה כו' מאי קמ"ל רבא וכי על חלק אחין הוצרכו לישאל עכ"ל אבל מאי דאתו לקמיה דרבא היתומים והלקוחות לא קשיא להו דאפשר לפרש דלא שאלו על חלק אחין דודאי אינו מכור וחלקי הבכור ודאי מכורין אלא דאזלי למיכל בכולה כיון דלא נברר חלקם כמ"ש לעיל אבל מה שהשיב רבא דלא עשה ולא כלום משמע דאשמועינן דלא מכר כלום דהיינו חלק אחין למ"ד בפלגא ואהא ודאי לא שאלו ודו"ק:

- 1) גמרא
  - a) The case
    - i) A בנכסי דידי' ודפשוט "purported to sell בכור
    - ii) who were יתומים complained and ate תמרי from the נכסים that בכור had "sold"
- 2) רשב"ם

- a) the word דפשוט proves that the בכור sold the חלק of the בני פשוט as well as his own חלקי פשוט ובכורה
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why doesn't רשב"ם prove that the בכור also sold the חלק of the בני פשוט because if the בכור sold only his two חלקים why were the תומין eating תמרי from the חלקים of the בכור
- b) תירוצ
- i) This is no proof because the משנה can be understood as dealing with a case where there had yet been no חלוקה
- 4) תוספות of the גמרא as explained by גמרא
- a) גמרא in the שיטה for one רבא as understood by פסק
- i) חלק פשיטות and חלק בכורה validly sold the בכור – לא עשה כלום בפלגא but he didn't validly sell the חלק פשיטות דאחים
- 5) תוספות
- a) קשיא
- i) What is the חידוש of רבא – it's a פשיטות that a בכור can't sell חלק of his פשיטות דאחים
- 6) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why didn't תוספות ask why there was a שאלה at all that יתומין and לקוחות needed to be bring the case to רבא for his פסק
- b) תירוצ
- i) the שאלה came about because the בני פשוט argued that they could eat תמרי from all of the נכסים because there hadn't yet been a חלוקה to decide what belonged to the בכור
- ii) רבא was not only that until חלוקה the יתומין could eat תמרי of all of the נכסים but also that the sale by the בכור of the חלק of the בני פשוט was כלום
- iii) תוספות asks that the second part of the פסק of רבא was a פשיטות

תד"ה והלכתא

בד"ה והלכתא יש לבכור כו' דלא מלתת לו ממעטינן כו' עכ"ל עיין על דבריהם ברא"ש כי שם מבואר יותר:

תוספות בא"ד ואם אמר איני נוטל

בא"ד ואם אמר איני נוטל כו' לא הוי טעמא משום דיש לו קודם כו' עכ"ל רצו ליישב למ"ד דאין לו קודם חלוקה הך דאיני נוטל כו' דמשמע דאתיא ככ"ע

אפי' לרבנן כפרשב"ם אבל לא חשו ליישב למ"ד דאין לו קודם חלוקה לרבי אמאי בכור נוטל פי שנים במלוה ובשבת כיון דהוא רב פפא גופיה מרא דשמעתיה דאית ליה אין לו קודם חלוקה פסק הלכתא דלא כרבי וק"ל:

דף קכז.

סוגיא דטומטום שנקרע חלק א' רשב"ם ד"ה אי הכי

[דף קכז עמוד א] בפרשב"ם בד"ה אי הכי כו' ולנדה כו' מספקא דלמא זכר הוא ואית לן למדרש עד שיהא זכר כו' עכ"ל האי ספקא ודלמא לא קאי אזכר דה"ה בנקבה אלא דספקא ודלמא קאי אאית לן למידרש עד שיהא זכר כו' וה"נ אית לן למדרש עד שתהא נקבה כו' כפרשב"ם דלעיל ולא נקט רשב"ם מלתיא אזכר אלא משום דרב שרביא נמי לא נקט רק זכר במלתיא וסמך עצמו דה"ה והוא הטעם בנקבה ומהרש"ל כתב בזה דברים דחוקים ואין להאריך ע"ש:

1) First הקדמה

- a) "ביום teaches "אשה כי תזריע וילדה זכר וביום השמיני ימול" because דוחה שבת is מילה אפילו בשבת"

2) Second הקדמה – רב שיזבי

- a) "it's not known that the because שבת on נימול isn't טומטום שנקרע ונמצא זכר זכר is a ולד"

3) Third הקדמה

- a) "teaches that an אשה who is "וילדה זכר" is טמאה לידה for seven days even if she sees no דם and she is then טהורה for 33 days even if she sees דם
b) "teaches that an אשה who is "נקיבה תלד" is טמאה לידה for 14 days even if she sees no דם and she is then טהורה for 66 days even if she sees דם"

4) Fourth הקדמה – רב שרביא

- a) "because שנקרע ונמצא זכר" An אשה isn't טמאה לידה for a זכר known that the ולד is a זכר"

5) Fifth הקדמה – רשב"ם

- a) "the – טומטום שנקרע ונמצאת נקיבה would apply for רב שרביא the same דינים isn't טמאה לידה because it's not known that the ולד is a נקיבה"

6) דף כח. at נדה in משנה

- a) "An אשה who is מפיל a נקרע is טומטום שלא נקיבה תשב ימי טוהר דזכר וימי טומאה דנקיבה"

7) גמרא here

- a) רב שיזבי שאלה
i) Why does the משנה say זכר – it's not known that the ולד is a זכר

- b) תשובה
- i) ולד that a וילדה זכר from דורש whether we're מסופק מילה for רב שיזבי only has a זכר only if it's known לידה בשעת זכר and that's why he says דוחה שבת that the מילה isn't לחומרא
  - ii) ימי טוהר that דורש in case we're not תשב ימי טוהר לזכר מסכת נדה in משנה the applies only if it's known that the ולד is a זכר
- 8) "אי הכי" of קשיא – גמרא of המשך
- a) "אי הכי תשב לזכר ולנקיבה ולנדה מיבעי לי"
- 9) מהרש"א and מהרש"ל that קשיא of the ביאור – רשב"ם
- a) For רב שיזבי why does the משנה imply that it's a ודאי that the אשה has דזכר – the משנה ought to be חושש that we're "וילדה זכר" to teach that the ולד doesn't have a זכר דין
- 10) רשב"ם to קשיא – מהרש"ל
- a) רב שרביא said earlier that רשב"ם
    - i) who holds that it's a ודאי that for נמצא זכר there is no טומאת לידה because בשעת לידה it's not known that that the ולד is a זכר
    - ii) אשה שילדה טומטום ונקרעת ונמצאת נקיבה ודאי that for נקיבה there is no טומאת לידה because בשעת לידה it's not known that that the ולד is a נקיבה
  - b) It follows that רב שיזבי to אי הכי of קשיא the רשב"ם ought to have explained that the חושש – we ought to be חושש that for "ואם נקיבה תלד" we're דורש that the ניפול doesn't have a נקיבה דין
- 11) מהרש"א
- a) רשב"ם in fact intends explain the קשיא of the גמרא applies to נקיבה as well as to זכר דין
  - b) Here's the reason that רשב"ם doesn't need to directly refer to נקיבה
    - i) Since רב שרביא also refers only to זכר וילדה זכר and ימי טומאה דזכר already explained that רב שרביא would apply his same מימרא to ואם נקיבה תלד for ימי טומאה דנקיבה
    - ii) רשב"ם here refers only to זכר וילדה זכר and relies on us to understand that here too the קשיא applies also to ואם נקיבה תלד

סוגיא דטומטום שנקרע חלק ב' רשב"ם בא"ד ומשנינן

בא"ד ומשנינן נ"מ שאם תראה יום ל"ד כו' ואם תראה ג' ימים רצופין כו' או שמא זכר כו' עד שתשב י"ז ימים נקיים כו' עכ"ל וכתב מהרש"ל לפום ריהטא קאמר הכי אבל לא דייקא אלא ט"ו נקיים בעי כו' עכ"ל ע"ש באורך וא"א כי הרב לפום חורפיה לא דק בפרשב"ם שהרי הוא בא לתרץ מאי נ"מ בחומרא

דתולין ראיית יום ל"ד בימי טוהר דזכר וכשתראה ג' ימים רצופין מיום מ"א ואילך איכא חומרא טפי בשתולין ראיית יום ל"ד בתחלת נדה דה"ל השתא זבה גדולה וליכא לאשכוחי חומרא בשתולין ראיית ל"ד בימי טוהר אלא כשלא תראה אחר כך רק יום אחד ביום מ"א דהשתא הויא לה תחלת נדה ותשב ז' נקיים אבל אם אנו תולין ראיית יום ל"ד בתחלת נדה ה"ל השתא שומרת יום כנגד יום והכי אמרי' בהדיא בפרק המפלת וכמ"ש לקמן בהג"ה דפרש"י ודברי רשב"ם נמי הכי מתפרש אם תראה ג' ימים רצופים כו' דמזה איכא חומר טפי בשתולין ראיית ל"ד בתחלת נדה דה"ל השתא זבה גדולה או שמא ילדה זכר כו' דהשתא בשרואה יום אחד ביום מ"א איכא חומר טפי בשתולין ראיית ל"ד בימי טוהר דה"ל השתא תחלת נדה ותבעי ז' ימים ולא תסגי לה בשומרת יום ותו לא מידי והדברים ברורים למבין:

1) First הקדמה

- a) An אשה who is דם רואה (except in her ימי זיבה) is a נדה for seven days – the 11 days afterwards are ימי זיבה
- b) An אשה who sees דם on one day or on two consecutive days in her ימי זיבה is a שומרת יום כנגד יום בטהרה and is "שומרת יום"
- c) An אשה who sees דם on three consecutive days in her ימי זיבה is a זבה גמורה and requires שבעה נקיים and a קרבן
- d) The first דם that an אשה sees after ימי זיבה is דם נדה

2) Second הקדמה

- a) the first day on which דם ראיות makes an אשה a נדה ודאי is a "פתח נדה"
- b) An אשה who is דם רואה for only one day and doesn't know if she's in her ימי זיבה or her נדה ימי arrives at פתח נדה after נקיים
- c) An אשה who is דם רואה for ימים רצופין and doesn't know if she's in her ימי זיבה or her נדה ימי arrives at פתח נדה after נקיים

3) Third הקדמה – מסכת נדה in משנה – משנה – ואנדרוגינוס תשב לזכר ולנקיבה –

4) גמרא here

- a) קשיא
  - i) The משנה should have said ולנקיבה ולנדה in case the ניפול counts for as neither a זכר nor a נקיבה ימי טומאה וטהרה

5) גמרא in מסכת נדה brought by רשב"ם

- a) קשיא
  - i) If the משנה were to mention ולנקיבה ולנדה why would the משנה also need to say once an אשה is לנקיבה for 14 days it's not relevant that she's לזכר ימי טומאה for the first seven of these 14 days and while an אשה is לנדה there are no ימי טוהר

6) גמרא of the תירוצ below רשב"ם will be מבאר

- a) If an אשה sees דם on the 34th day after לידה and then again on the 41st day it's relevant to say that she's also יושבת לזכר because
- i) the דם she saw on the 34th day is
- (1) נקיבה if the דם טוהר counts as a זכר or a נקיבה
- (2) but is נדה if the דם טוהר doesn't count as a וולד at all
- ii) And the דם she saw on the 41st day is
- (1) נקיבה if the דם טוהר counts as a נקיבה
- (2) on a basis – if the דם טוהר doesn't count as a וולד at all because the דם נדה that began with the דם ראית on the 34th day ended on the 40th day
- (3) if the דם טוהר counts as a זכר because the דם she saw on the 34th day was דם טוהר

b) גמרא of the תירוצ of רשב"ם by ביאור of לשון

ומשנינן נפקא מינה שאם תראה יום ל"ד ללידתה ותחזור ותראה יום מ"א הוה מקלקלת למניינה שמא לא היו לה ימי טוהר והיתה תחלת נדה בראייתה יום ל"ד ובראיית מ"א הויה תחלת זיבה ואם תראה שלשה רצופין צריכה ז' נקיים וקרובן או שמא זכר ילדה וראיית יום ל"ד ה' ימי טוהר ועתה בראיית מ"א הויה תחלת נדה הרי היא בספק נדה וזבה עד שתשב י"ז נקיים [ותגיע לפתח נדה]

7) רשב"ם of כוונה on the מחולק and מהרש"ל

8) מהרש"ל

- a) – זכר – means that it's relevant that we're חושש that the נפול might be a זכר – because the דם that the אשה sees on יום מ"א is דם נדה if the נפול is a זכר and is דם זיבה if the נפול is neither a זכר nor a נקיבה – and **because of this ספק the אשה needs י"ז נקיים פתח נדה**
- b) רשב"ם to מהרש"ל of קשיא
- i) The גמרא of תירוצ applies both
- (1) If the אשה sees דם only on יום מ"א – in which case if the דם is זיבה the אשה is a שומרת יום כנגד יום אשה
- (2) And also if the אשה sees דם for ימים רצופין ג' starting on יום מ"א – in which case if the דם is זיבה the אשה is a גדולה
- ii) Yet we've established that if an אשה is מסופק whether she sees דם נדה or דם זבה בסתם then י"ז נקיים are enough for פתח נדה – so רשב"ם shouldn't have said that י"ז נקיים are needed for פתח נדה

9) מהרש"א

a) הקדמה

- i) שומרת יום of זיבה relative to the חמיר is יושבת ז' ימים is אשה for which an דם נדה כנגד יום
- ii) דם נדה relative to the חמיר is קרבן and ז' נקיים that requires דם זיבה גדולה
- b) The נקודה of the תירוץ of the גמרא as understood by רשב"ם is that
  - i) ג' ימים רצופין דם for אשה saw דם on יום מ"א and then again only on יום ל"ד on רואה דם is אשה if an יום – and not for יום – we've established that the דם she sees on יום מ"א that begin on ימים רצופין יום if the ניפול counts as a זכר and is זיבה of דם שומרת יום if the ניפול counts as neither a זכר nor a נקיבה
  - ii) so it's because of the possible דין זכר that there is the חומרא that the אשה must be תשב יום because of the ספק נדה and it's not enough for her to be תשב יום כנגד יום
- c) note that
  - i) ג' ימים רצופין דם for אשה saw דם on יום מ"א and it's a ודאי that the ולד is a זכר it's a שכן כל שכן – so it's clear that the חומרא of ימים – תשב ז' ימים – תשב ז' ימים the possibility that the ניפול counts as a זכר would make irrelevant the possible דין נדה that would come about if the ניפול counts as a זכר
- d) note also that
  - i) כל שכן it's a זכר is a ולד that the ודאי it's a יום מ"א on דם אשה sees where the תשב ז' ימים – so it's clear that the חומרא of ימים – תשב ז' ימים the possibility that the ניפול counts as a זכר
  - ii) contrast the שיטה of מהרש"ל where the possibility of the ניפול counting as a זכר would result in no חומרא were it not for the existence at the same time of ספק זיבה
- e) to י"ז נקיים אשה needs because of the ספק the basis that אגב אורחא adds on רשב"ם – and since the גמרא doesn't deal with a גדולה it follows that ט"ו נקיים will not suffice – this answers the קשיא of מהרש"ל

תוספות ד"ה מדרש רבא

תוס' בד"ה מדרש רבא כו' דהלכתא שליח שוייה עכ"ל ר"ל דמסקינן בפ' מרובה דהלכתא במרשה את חבירו דשליח שוייה ולא כמקנה לו וק"ל:

דף קכז:

רשב"ם ד"ה וחזר ואמר

[דף קכז עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה וחזר ואמר כו' דעבדו הוא כדקאמר השתא והאי דקרי ליה כו' לפי שאוהבו כבנו כו' עכ"ל דמשום דמשמשו כבנו בלחוד ודאי דלא הוי קרי ליה בנו אי לאו דאוהבו כבנו נמי ולכך אינו מקפיד עליו להיות משמש לו כעבד וע"ז קאמר דא"ה אין דרך כו' וכן גבי עבדי וחזר ואמר בני

דאמרינן ביה דמשמשו כעבדו קאמר ומשום חבה קא"ל הכי שוזה הבן משמשו יותר מן הראוי ודו"ק:

תד"ה בנכסים

תוס' בד"ה בנכסים כו' דלא עבידי דאתי כו' עכ"ל דבפירות דקל דעבידי דאתו אית ליה לר"מ דאדם מקנה דשלב"ל אבל במידי דלא עביד דאתי מודה ביה ר"מ ולקמן פרשב"ם עוד דלית ליה לר"מ דאדם מקנה כו' אלא במפרש כו' ע"ש ה"נ ה"מ לשנויי הכא דמיירי בסתמא וק"ל:

דף קכח.

רשב"ם ד"ה באבא דאבא

[דף קכח עמוד א] בפרשב"ם בד"ה באבא דאבא כו' דהיינו ג' בראשון לראובן הראשון עכ"ל בכל דוכתא אב ובן נקרא ראשון בראשון וא"כ ה"ל בן הבן שני בראשון אלא דלמר בר רב אשי דמכשר באבא דאבא פי' כן דודאי לא מכשר אלא בראשון בשלישי ולא בשני בראשון וכן כתב הרי"ף בפ' זה בורר ע"ש:

תד"ה הכי גרסינן ונשבע

תוס' בד"ה ה"ג ונשבע כו' אם לא שנאמר כו' חשיב גמר דין כי כו' עכ"ל וההיא נמי דפוטרינן אותו מיד ואינו יכול לחזור בו כפרש"י נמי חשיב כגמר דין גם קצת קשה כו' שהקשו לעיל חוזר למקומו לפי זה וק"ל:

- 1) First ברייתא – הקדמה
a) נאמן עלי אבא ר' מאיר אומר יכול לחזור בו וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו
- 2) Second מסכת סנהדרין in גמרא – הקדמה
a) מחלוקת לאחר גמר דין דלרבנן אינו חוזר ולר' מאיר חוזר אבל לפני גמר דין לכולי עלמא חוזר
- 3) here גמרא
a) רצונך השבע וטול ונשבע אינו יכול לחזור בו – ר' אבא
b) The ברייתא of the רבנן agrees with ר' אבא of the גמרא מסקנא
- 4) part 1 of the ביאור – תוספות
a) The גמרא assumes that a שבועה counts as גמר דין – it follows that the case of ר' אבא counts as גמר דין and it must be that ר' אבא agrees with רבנן
- 5) part 2 of the תוספות
a) First קשיא

- i) The פוטרין אותו is the דין איני נשבע נתבע says that if a מסכת שבועות גמרא says that the נתבע can't be חוזר even though there is no שבועה
- b) Second קשיא ("קצת קשה")
- i) Why does the גמרא here assume that ר' אבא who says אינו חוזר agrees with the גמרא in מסכת סנהדרין and this forces the גמרא to say that ר' אבא agrees with חכמים
- ii) Maybe ר' מאיר מחולק with חכמים that לפני גמר דין it's ר' אבא holds that ר' מאיר agrees that אינו חוזר and because of ונשבע the case here counts as לפני גמר דין
- 6) תוספות of המשך
- a) that our סוגיא reads: השבע וטול נשבע meaning that the נתבע can't be חוזר and תובע can insist on making the שבועה
- b) And this answers the תירוץ of קצת קשה because then the case of ר' אבא counts as ר' מאיר פשיטות that it's a חכמים because ר' אבא follows לפני גמר דין at least חוזר
- 7) Further תוספות of המשך
- a) Based on a קשיא to רש"י that's not relevant here תוספות in a תירוץ of "אם לא שנאמר" says for רש"י that the case of ר' אבא counts as לפני גמר דין even before the תובע is איני – similarly רש"י says in מסכת שבועות that the נתבע can't be חוזר if he says איני because "איני נשבע" counts as לפני גמר דין the same as השבע וטול
- 8) מהרש"א
- a) The תירוץ of "אם לא שנאמר" makes the קשיא of "קצת קשה" apply also to רש"י namely
- i) Why does the גמרא here assume that ר' אבא who says אינו חוזר agrees with the גמרא in מסכת סנהדרין and this forces the גמרא to say that ר' אבא agrees with חכמים
- ii) Maybe ר' אבא holds that it's לפני גמר דין that חכמים are מחולק with ר' מאיר but ר' מאיר agrees that אינו חוזר and ~~because of ונשבע~~ the case here counts as לפני גמר דין

דף קכט.

רשב"ם ד"ה וריש לקיש אמר

[דף קכט עמוד א] בפרשב"ם בד"ה ור"ל אמר כו' אבל אם אמר פלוני ופלוני ירשו שדה פלוני ופלוני ותנתן להם שדה פלוני ופלוני וירשום ה"א כו' עכ"ל צ"ע דלמה יגרע כשאומר ותנתן להם משאומר שנתתי להם וכי היכי דלשון

ירושלמי נאמר לשניהם גם המתנה שבאמצע נאמר לשניהם כמ"ש הרשב"ם גבי שנתתם להם ואפשר לחלק ודו"ק:

תד"ה אי לאפוקי

תוס' בד"ה אי לאפוקי כו' משום שרוצה לכלול בהדיא דאין הלכה כמר בר רב אשי כו' עכ"ל דאע"ג דודאי בהא דפסיק דלא כרבא הוי נמי מוכח מכ"ש דלא הוי הלכתא כמר בר רב אשי מ"מ בהא דפסיק כר' אבא הוי בהדיא טפי לאפוקי מרבא ומר בר רב אשי וק"ל:

1) גמרא

- a) כשר לעדות is שלישי בשני ר' אבא says that
- b) כשר לעדות is שלישי בראשון that מוסיף רבא is
- c) כשר לעדות is בן הבן even holds that מר בר רב אשי
- d) הלכה כר' אבא – מר זוטרא

2) גמרא of the המשך

- a) הלכתא לאפוקי מאי
- b) It can't be that מר זוטרא means to say that הלכתא שלא כרבא
  - i) ר' אבא מוסיף on רבא is Because since
  - ii) If מר זוטרא disagrees with רבא he should have said directly that הלכתא שלא כרבא to avoid a טעות that מר זוטרא means that the הלכה is אבא כר' together with the רבא of הוספה

3) תוספות

- a) קשיא
  - i) Maybe מר זוטרא means to teach also that הלכתא שלא כרבא and מר זוטרא prefers to say אבא כר' instead of הלכתא שלא כרבא because he wants at the same time to teach that אשי כמר בר רב אשי

4) מהרש"א

- a) קשיא
  - i) If מר זוטרא holds that הלכתא שלא כרבא then מר זוטרא should have said הלכתא מר זוטרא and then I'd automatically know by way of שכן כל that הלכתא שלא כמר בר רב אשי
- b) תירוצ'
  - i) מר זוטרא might prefer to say אבא כר' because this מהלך directly teaches that the הלכה is only אבא כר' and not anybody else – including both מר זוטרא and מר בר רב אשי
  - ii) while הלכתא דלא כמר בר רב אשי teaches only indirectly by שכן כל that הלכתא דלא כרבא רב אשי

דף קכט:

רשב"ם ד"ה לא קשיא

[דף קכט עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה לא קשיא כו' ומיהו רב דימי ור"א כו' דלדידהו אפי' תוך כדי דבור אמרינן לא קנה כו' לשמענין דקנו וכ"ש שדה אחת כו' אפי' לאחר כדי דבור אלא כו' עכ"ל ק"ק דהיאך יכול ללמוד כ"ש לאחר כדי דבור מתוך כדי דבור אף על גב דתוך כדי דבור איירי בב' שדות וב' בני אדם ולאחר כדי דבור איירי בשדה א' כו' ועוד אמאי לא נוקי מלתייהו כדנוקי מלתא דר"ל בלאחר כדי דיבור ועיין בחידושי הרמב"ן ודו"ק:

1) דף קכו: at משנה

a) המחלק נכסיו ... כתב בין בתחלה בין באמצע בלשון מתנה דבריו קיימין

2) גמרא

a) רב דימי

i) באדם אחד ושדה אחת קנה אבל לא קנה באדם אחד ושתי שדות או בשני בני אדם ושדה אחת וכל שכן דלא קנה בשני בני אדם ושתי שדות

b) ר' אלעזר

i) אפילו באדם אחד ושתי שדות קנה אחד ושני בני אדם קנה אבל בשני בני אדם ושתי שדות לא

c) ריש לקיש

i) לעולם לא קנה בב' שדות וב' בני אדם עד שיאמר "פלוני ופלוני יירשו שדה פלונית ופלונית שנתתם להם במתנה ויירשום"

3) ברייתא

a) מתנה באמצע דבריו קיימין אף בב' שדות וב' בני אדם ואף בדלא השתמש בלשון דמצריך ריש לקיש

4) גמרא

a) לשון requires his a special ריש לקיש – because for קשיא isn't a ברייתא the תוך כדי דיבור while the ברייתא deals with לאחר כדי דיבור only

5) רשב"ם

a) ר' אלעזר and רב דימי for קשיא is still a ברייתא the

b) שאלה

i) but לאחר כדי דיבור deal with ר' אלעזר and רב דימי Why not say that they agree with the ברייתא that קנה even for בני אדם ב' שדות וב' בני אדם

c) תשובה

i) If רב דימי and ר' אלעזר in a case of דיבור agree with the ברייתא that קנה ב' שדות וב' בני אדם even for בני אדם

- ii) They should have taught that they agree with the תוך כדי ברייתא in a case of כו' for כל שכן it's a case of דיבור and we would have realized ourselves the דיבור for דבריו קיימין that ר' אלעזר for כל שכן it's a case of שדה אחת ואדם אחד and it's a case of שדה אחת ושני בני אדם and for שתי שדות ואדם אחד for דבריו קיימין
- 6) מהרש"א
- a) There is no סברא that supports reasoning by כל שכן from דיבור for תוך כדי דיבור וכי' וכי' for לאחר כדי דיבור to וב' בני אדם
- b) So the רשב"ם of קשיא remains

דף קל.

רשב"ם ד"ה וכי תימא

[דף קל עמוד א] בפרשב"ם בד"ה וכ"ת דפליג כו' וזו אין צריך לומר זו קתני כו' עכ"ל מה שהכריחו לפרש לפום סברא דהשתא דר"י פליג אפילו באחר במקום בת דת"ק זו ואצ"ל זו קתני ולא ניחא ליה נמי השתא כדסלקא דעתיה מעיקרא דלא מתוקמא הך סיפא אליבא דההוא דלעיל דקתני גבי ריבה לאחד כו' כפרשב"ם במתני' היינו משום דא"כ השתא ה"ל תלתא תנאי במלתא ויש מקשים עוד בזה לפום הך סברא דנאמר זו ואצ"ל זו קתני מי הכריח תלמודא למימר איבעית אימא כולה ר"י ב"ב היא וחסורי כו' הא איכא למימר בפשיטות בלאו חסורי מחסרא דת"ק קתני זו ואצ"ל זו ור"י ב"ב פליג עליה ארישא בבן בין הבנים ובת בין הבנות אבל בסיפא באחר במקום בת כו' מודה ליה לת"ק וי"ל דכיון דר"י ב"ב לא פליג רק ארישא לא ה"ל למיתני במלתיה דת"ק בזו ואצ"ל זו אלא בלא זו אף זו דליפלוג ר"י ב"ב אסיפא דסמיך ליה ודו"ק:

- 1) First הקדמה
- a) It's more than דבריו קיימין is "ריבה לבן בין הבנים או לבת בין הבנות" מסתבר that דבריו קיימין is במקום בת"
- 2) Second הקדמה
- a) ריבה לאחד משום ירושה לא אמר כלום - דף קכו: at משנה א'
- b) The גמרא assumes that ר' אלעזר deals with הבנים and teaches the רבותא that ר' אלעזר even for הבנים אמר כלום
- 3) Third הקדמה
- a) דף קל. at משנה ב' of רישא
- i) לאחר במקום בת לא אמר כלום - תנא קמא
- 4) Fourth הקדמה
- a) משנה on the רשב"ם

- b) Presumably the קמא of the רישא of 'משנה ב' means כלום לא אמר בת"ל "לאחר במקום בת"ל but מחולק משנה ב' of תנא קמא – דבריו קיימין "בן בין הבנים" with משנה א'
- 5) Fifth הקדמה
- a) אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין – ר' יוחנן בן ברוקה – משנה ב' of סיפא
- b) ר' יוחנן on the meaning of the words of גמרא is שקיל וטרי
- 6) גמרא
- a) בן בין דבריו קיימין holds that משנה ב' of סיפא in ר' יוחנן בן ברוקה – הוה אמינא but that כלום לא אמר בת"ל "לאחר במקום בת"ל
- b) קשיא
- i) היינו תנא קמא
- c) "וכי תימא" of תירוצ'
- i) אחר even for דבריו קיימין and says תנא קמא disagrees with ר' יוחנן בן ברוקה במקום בת
- 7) רשב"ם
- a) The תירוצ' of "וכי תימא" assumes that
- i) בן בין הבנים even for לא אמר כלום holds that משנה א'
- ii) the תנא קמא agrees with משנה א' of רישא of 'משנה ב' in the תנא קמא even for לא אמר כלום that משנה א' by way of ז' ואין צריך לומר ז' אחר במקום בת and he mentions only בן בין הבנים namely
- (1) משנה א' as mentioned by בן בין הבנים לא אמר כלום that "זו"
- (2) אחר במקום בת for לא אמר כלום that "ואין צריך לומר זו"
- iii) אחר במקום בת even for דבריו קיימים ר' יוחנן בן ברוקה says
- 8) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why doesn't רשב"ם in the תירוצ' of תימא וכי more simply follow his מהלך in the משנה – that there is a מחלוקת between משנה א' and the תנא קמא of the רישא of 'משנה ב' – and say that
- (1) בן בין הבנים even for לא אמר כלום holds that משנה א'
- (2) but not בן בין הבנים for דבריו קיימים ר' יוחנן בן ברוקה says that משנה ב' of רישא of תנא קמא אחר במקום בת
- (3) אחר במקום בת even for דבריו קיימים ר' יוחנן בן ברוקה says
- b) תירוצ'
- i) Now that תימא וכי proposes that ר' יוחנן בן ברוקה disagrees with the תנא קמא of 'משנה ב' there would be a three-way מחלוקת if the תנא קמא of 'משנה ב' is also מחולק with משנה א'

- ii) מחלוקת prefers that there not be a three-way ר' יוחנן בן ברוקה היינו תנא קמא that קשיא of "אי בעית אימא" תירוצ – גמרא of המשך 9)
- a) בן בין הבנים even for אין דבריו קיימין holds that משנה א'
- b) חסורי מחסרי and רישא of תנא קמא ר' יוחנן בן ברוקה in fact is the
- i) In the אחר במקום בת לא אמר כלום ר' יוחנן בן ברוקה – רישא
- ii) In the בן בין הבנים for דבריו קיימין ר' יוחנן בן ברוקה –סיפא
- 10) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Now that we've established that in the תירוצ of "וכי תימא" the גמרא assumed that the תנא קמא of רישא of משנה ב' spoke in terms of זו ואין צריך לומר זו
- ii) Why didn't the גמרא more simply – without saying חסורי מחסרי that משנה ב' is שיטת this way – explain the שיטות of ר' יוחנן בן ברוקה
- (1) בן בין הבנים even for אין בדבריו כלום says משנה א'
- (2) זו ואין צריך לומר זו of רישא of משנה ב' agrees and adds by way of תנא קמא of the אחר במקום בת is certainly כלום בדבריו אחר
- (3) but בן בין הבנים for דבריו קיימין says that משנה ב' of סיפא ר' יוחנן בן ברוקה in the אחר במקום בת אין בדבריו כלום
- b) תירוצ
- i) If the מהרש"א of ציור were correct
- (1) It would have been more logical to arrange the משנה so that the תנא קמא who says his דין in ב' משנה before ר' יוחנן בן ברוקה mention his שיטה that לא ר' יוחנן בן ברוקה because it's for בן בין הבנים for אמר כלום דבריו קיימין and תנא קמא disagrees with the
- (2) And we'd have understood ourselves that כל שכן that the תנא קמא holds that לא זו אף זו by way of תנא קמא and that the אין בדבריו כלום is אחר במקום בת teaches the greater חידוש that applies אין בדבריו כלום even to "אף זו" בן בין הבנים

תד"ה שיכול

תוס' בד"ה שיכול ל"ג והלא דין הוא עכ"ל כתב מהרש"ל משום דלישנא והלא דין הוא משמע דמשום דדין הוא כו' צריך קרא דלא יוכל לבכר וזהו ליתא דהא אפילו כו' משום דהורע כחו כמו שפירשו התוספות לקמן כו' עכ"ל ע"ש והוא דחוק שנאמר שהתוס' קצרו וסתמו דבריהם הכא לסמוך אקושייתם ותירוצם דלקמן ואין זה אלא כדברי נביאות לומר בדברי התוספות לשנות גירסת הרישא מהסיפא והג"ל כוונתם דהאי לישנא והלא דין הוא לא נאמר בשום דוכתא רק

בלשון קושיא דל"ל קרא והלא דין הוא כו' משא"כ הכא דאינו אלא תירוצא יש לגרוס שיכול ודין הוא כו' ובתוס' בפרק קמא דחולין כתבו כך וק"ל:

1) הקדמה

- a) חלק פשיטות of חלק בבורה is stronger than חלק פשיטות of ירושה since חלק פשיטות shares in ראו but חלק בבורה doesn't share in ראו
- b) It follows that it should be more easy to be חלק בבורה that's weak than to be חלק פשוט that's strong

2) דברים כא

- a) והי' ביום הנחילו את בניו...לא יוכל לבכר וגו'

3) גמרא

- a) חלק פשיטות and he מעביר חלק בבורה can be מוריש that a ביום הנחילו derives from ר' יוחנן בן ברוקה derives from חלק בבורה can't be מוריש that a לא יוכל לבכר

4) ברייתא

- a) שאלה

i) Why are both חלק בבורה and חלק פשוט necessary

- b) of the ברייתא רישא

i) If the פסוק said only חלק בבורה (that there is חלק פשיטות) and didn't say חלק פשוט (that there is no חלק בבורה) לא יוכל לבכר

(1) שיכול והלא דין הוא

(a) Since חלק בבורה teaches חלק פשיטות I might think – שיכול – that there is the following דין (קל וחומר): if there is חלק בבורה for the stronger חלק בבורה for the weaker חלק פשיטות

(b) "תלמוד לומר לא יוכל לבכר" to override the קל וחומר and to teach that there is no חלק בבורה for חלק פשיטות

ii) of the ברייתא סיפא

(1) If the פסוק said only חלק בבורה and didn't say חלק פשוט

(2) שיכול והלא דין הוא

(a) Since חלק בבורה teaches חלק פשיטות I might think that there is the following קל וחומר

(i) if there is no חלק בבורה for חלק פשיטות

(ii) there is certainly no חלק בבורה for חלק פשיטות

(b) "תלמוד לומר חלק בבורה" to override the קל וחומר and to teach that there is חלק פשיטות for חלק בבורה

5) עמוד ב' at דף קל on תוספות ד"ה תלמוד לומר

- a) For a reason not relevant here it must be that

- i) Even if there were no פסוק of ביום הנחילו so that there would be no קל וחומר based on ביום הנחילו
  - ii) would still be needed because I'd think that the weakness of the חלק בכורה of ירושה makes it מסתבר that there is this העברה despite the דין that אין אדם מתנה על מה שכתוב בתורה
- 6) ד"ה שיכול at תוספות
- a) "לא גרסינן והלא דין הוא"
- 7) תוספות ד"ה שיכול of ביאור - מהרש"ל
- a) It can't be that in the רישא of the ברייתא we're "שיכול והלא דין הוא" since we've established that – even if there was no קל וחומר from חלק פשוט – חלק בכורה would still be needed to teach that there can be no העברה of חלק בכורה
  - b) but שיכול והלא דין הוא is correct in the סיפא because it's only because of the קל וחומר from חלק פשוט that without ביום הנחילו we'd have said that since there can be no חלק פשוט for העברה it's a שכן כל שכן there can be no העברה for חלק בכורה
- 8) מהרש"א ד"ה שיכול
- a) מהרש"ל to קשיא
    - i) It's a דוחק to say that תוספות ד"ה שיכול relies on what תוספות is about to say in ד"ה תלמוד לומר
    - ii) It's also a דוחק to say that תוספות proposes a different גרסא for the רישא than the סיפא
  - b) מהרש"א of מהלך
    - i) This is what תוספות means
      - (1) שיכול והלא דין הוא is usually a קשיא that asks “Why do I need a פסוק to teach a דין when there is a קל וחומר that correctly teaches the same דין”
      - (2) But in both the רישא and the סיפא the ברייתא teaches that a פסוק is needed to overcome a קל וחומר

דף קל:

תוספות ד"ה תלמוד לומר

[דף קל עמוד ב] בד"ה ת"ל לא יוכל לבכר וא"ת ולרבנן ל"ל לא יוכל לבכר דמהי תיתי כו' עכ"ל וק"ק ומאי קושיא דאימא לרבנן אי לאו לא יוכל לבכר הוה דרשינן ביום הנחילו כר"י ב"ב דיוכל לשנות חלק פשיטות ומכ"ש חלק בכורה דיכול לשנות אבל השתא דגלי לן בבכור לא יוכל לבכר אית לן למימר דמכ"ש חלק פשיטות שלא יוכל לשנות ולא דרשינן ביום הנחילו כר"י ב"ב דהק"ו מפיק ליה מהך דרשה ושוב מצאתי כדברים האלה בגליון תוספות ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) מעביר חלק פשיטות and derives from ביום הנחילו that a מוריש can be ברוקה and מעביר חלק בכורה that a מוריש can't be לא יוכל לבכר
- b) חלק בכורה nor חלק פשיטות מעביר can be מוריש say רבנן

2) Second הקדמה

- a) Review the prior דיבור in which ר' יוחנן בן ברוקה says if there was only ביום הנחילו and there was no לבכר we'd have said once ביום הנחילו teaches חלק העברת חלק then by וחומר קל there'd be בכרה and that's why the פסוק needs to say חלק בכורה לא יוכל לבכר to teach that there can be no

3) תוספות

- a) קשיא
  - i) since רבנן say that there can be no חלק פשוט – and presumably aren't דורש "ביום הנחילו" why do רבנן need לבכר to teach that there is no חלק בכורה

4) מהרש"א ד"ה לא יוכל לבכר

- a) קשיא
  - i) Say that without לבכר לא
    - (1) חלק העברת standing alone would teach ר' יוחנן בן ברוקה – חלק פשיטות
    - (2) חלק העברת would have been the basis of a וחומר קל to teach חלק בכורה:
      - (a) חלק פשיטות of the stronger העברה If there can be
      - (b) חלק בכורה of the weaker העברה There is certainly
  - ii) חלק העברת בכורה there is no then לבכר לא
    - (1) חלק בכורה for the weak העברה since there is no then וחומר קל teaches that חלק פשיטות of the stronger העברה there is certainly
    - (2) So that in the end it must be that we're not "ביום הנחילו" דורש to teach חלק פשיטות חלק העברת

דף קלא.

תד"ה ושמע מינה ותוספות בעמוד ב' ד"ה דלמא

[דף קלא עמוד א] בד"ה וש"מ אפי' כו' או יהיה תנאי ב"ד שלא יטרוף אלא מבני חרי כו' עכ"ל ק"ק דא"כ אמאי הדר רבי ואמר אי ס"ד יסבון תנן אמאי לא טריף ממשעבדי אימא דתנאי ב"ד הכי הוה שלא יטרוף ממשעבדי ושוב מצאתי בחידושי הרמב"ן שכתב ישוב לזה ע"ש:

בא"ד ולעולם ר"י ב"ב לא אמר בבריא בעלמא (מ"מ) [וא"כ] שפיר קאמר ר' נתן שניתם כו' כצ"ל מתוס' ישנים:

תוס' בד"ה דילמא כו' ולר"י נראה דבבריא נמי אמר מדאמר ר' נתן שניתם כו' עכ"ל צ"ע לשיטת התוס' שכתבו לעיל וא"נ דלא קני בבריא שפיר קאמר ר' נתן שניתם כו' ליכא לאוכוחי מיניה מידי ויש ליישב בדוחק דה"ק מדלא קאמר תלמודא בבעיין אי אמר בבריא או לא תיקו ועוד דרב משרשיא מסיק לעיל ש"מ אפילו בבריא ש"מ וע"כ נראה לר"י דמשמע ליה לתלמודא דבטרי בי דינא איתקון ואמר אפילו בבריא ולא ניתא ליה לתלמודא למימר דבחד בי דינא איתקון כדהדר אמר אביי והיינו מדאמר ר' נתן שניתם כו' דצריכין לדחוקי אליבא דהדר אמר אביי כמ"ש התוס' לעיל משא"כ אי אמר דבטרי בי דינא איתקון ובבריא נמי [אמר] ר"י ב"ב דהשתא אתיא מילתא דר' נתן בפשיטות וקרוב לדברינו מצאתי בזה בדברי בעל המאור ע"ש ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) דף קכו: and דף קל. at משניות
  - i) ריבה לאחד אפילו בלשון ירושה דבריו קיימים – ר' יוחנן בן ברוקה
  - ii) בלשון מתנה only דבריו קיימין is ריבה לאחד – רבנן

2) Second הקדמה

- a) If a מתנה gives to שמעון a מתנה מהיום לאחר מיתה and then sells the מתנה to לוי – so that the מתנה becomes "משעבדי" after שמעון – מתנה can be טורף מיתת ראובן from לוי
- b) if a מוריש sells his נכסים a יורש can't be טורף the "משעבדי" from the לקוחות

3) Third הקדמה

- a) כתובת בנין דיכרין
  - i) ריבה לאחד וכו' is a case of
  - ii) is written when בעל is בריא
  - iii) deals with a לעולם בא
  - iv) isn't טורף from "משעבדי"

4) משנה

- a) כותבין כתובת בנין דיכרין בלשון יירתון דהיינו לשון ירושה

5) ברייתא

- a) ר' נתן הבבלי לרבי – שיניתם משנתכם בלשון ירושה כר' יוחנן בן ברוקה
- b) רבי לפני שהדר בי' – מצינא למימר דכתובת בנין דיכרין משתמש בלשון ייסבון דהיינו לשון מתנה ואתיא כרבנן
- c) רבי לאחר שהדר בי' – צודק ר' נתן הבבלי דמשתמש בלשון יירתון כיון דלא טריף ממשעבדי

6) גמרא

a) רבא איבעיא by

i) Does שכיב only for ר' יוחנן בן ברוקה קיימין say that מרע

ii) Or does בריא also for ר' יוחנן בן ברוקה קיימין בלשון ירושה hold that

b) הדר before he was רב משרשיא and

i) Since בריא בעל is based on ירושה and is written when the בעל is בריא

ii) The בריא also for דבריו קיימין is לשון ירושה a ר' יוחנן בן ברוקה proves that for ברייתא בריא

c) ד"ה שמע מינה at תוספות as explained by רב פפא of קשיא

i) והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם

ii) It follows that that תנאי בית דין is a כתובת בנין so there can be no proof from בריא also "בעלמא" – meaning for דין ר' יוחנן בן ברוקה that כתובת בנין דיכרין in a case other than כתובת בנין דיכרין that deals with לעולם where there is no תנאי בית דין

d) רב פפא of קשיא to the תירוצ' of

i) If בריא doesn't work for לשון ירושה that בעלמא ר' יוחנן בן ברוקה says for – then מתקן not only that the חכמים wouldn't go so far as to be דיכרין כתובת בנין דיכרין but also that a ירושה works for כתובה לעולם בא עולם applies also to בריא when he's בעל even though it's written by דיכרין

ii) קשיא

(1) But כתובת בנין דיכרין for לשון ירושה a מתקן need to be רבנן (1) לא טריף ממשעבדי דיין

iii) תירוצ'

(1) כתובת also that מתקן could have been כתובת בנין דיכרין who were רבנן (1) isn't ממשעבדי בנין דיכרין even if a מתנה is used

7) ד"ה ושמע מינה at מהרש"א

a) קשיא

i) Why then did רבי after he was הדר say that כתובת בנין דיכרין can't work as a טורף ממשעבדי because then the כתובת בנין דיכרין would be מתנה

8) גמרא of המשך

a) ד"ה דילמא at תוספות as first understood by הדר אמר אביי

i) "בחד בי דינא איתקין" was כתובת בנין דיכרין and as a result – for a reason not relevant here – we can't derive from ר' יוחנן בן ברוקה that a ירושה works for בריא also בעלמא where there isn't the benefit of איתקין

ii) Note that ר' יוחנן בן ברוקה and still holds that הדר בי' רב משרשיא wasn't a בעלמא בריא even for לשון ירושה

9) ד"ה שמע מינה at תוספות המשך

- a) Even though כתובת בנין דיכרין was still – according to the גרסא of "שניתם משנתכם כר' יוחנן בן ברוקה" because ר' said to רבי that ר' נתן הבבלי – דפוס ראשון בלשון ירושה אין בדבריו כלום ר' יוחנן בן ברוקה who disagree with רבנן for בחד בי דינא איתקין even if כתובת בנין דיכרין

10) גמרא of המשך

- a) ממאי דבחד בי דינא איתקין דלמא בתרי בי דינא איתקין

11) ד"ה דילמא at תוספות

- a) ר"י שיטה
- i) The גמרא asks that ר' יוחנן בן ברוקה wouldn't have said "שניתם משנתכם כר' יוחנן בן ברוקה" because then רבנן who disagree with ר' יוחנן בעלמא if בחד בי דינא איתקין בן ברוקה "בלשון ירושה even דבריו קיימין the דין is כתובת בנין דיכרין would agree that for ברוקה בן ירושה
- ii) And since it must be that כתובת בנין דיכרין was בחד בי דינא איתקין this proves that ר' יוחנן בן ברוקה also בעלמא דבריו קיימין ר' יוחנן בן ברוקה says

12) ד"ה דילמא at מהרש"א

- a) קשיא
- i) What proof does ר' נתן bring from the "שיניתם משנתכם" of ר' נתן
- ii) After all we've established that it's possible to hold that כתובת בנין דיכרין was בחד בי דינא איתקין so that there's no proof that ר' יוחנן בן ברוקה said his דין also לישון ירושה that שיניתם משנתכם כר' יוחנן בן ברוקה ר' נתן still – and still בעלמא works for כתובת because רבנן say לישון ירושה doesn't work for כתובת בחד בי דינא איתקין even though
- b) תירוץ
- i) ראי' means to say that the גמרא doesn't end with תיקו and never says that the ראי' of מופרך רב משרשיא was
- ii) So it must be that when the גמרא says "ממאי דבחד בי דינא איתקין" the גמרא doesn't mean that it's a ספק whether בחד בי דינא איתקין – instead the גמרא decides that בחד בי דינא איתקין בתרי בי דינא איתקין so there is proof that ר' יוחנן בן ברוקה בבריא בעלמא נמי אמר
- c) שאלה
- i) Why in fact would the גמרא decide that בחד בי דינא איתקין בתרי בי דינא איתקין
- d) תשובה
- i) Because the שיטה of אב"י is בדוחק and it's not מסתבר that even if בחד בי דינא בלשון ירושה isn't valid כתובת בנין דיכרין still רבנן hold that איתקין

דף קלא:

רשב"ם בהג"ה וד"ה ואשה

[דף קלא עמוד ב] [בפרשב"ם] בהג"ה בנו כו' אשתו ואחר כו' בנו ואשתו כו' עכ"ל בעל ההג"ה מקיים כל זה בגירסת הספרים כמ"ש הרא"ש דכן הוא ברוב הספרים דלא כפרשב"ם ופי' בעל הג"ה דאשתו ואחר שהן בביתו לאו אחר ממש אלא היינו נמי כמו בן בנו ופשיטא ליה דרוצה שיכבדה אבל באשה אצל אחין מבעיא ליה לקמן אם הוא רוצה נמי שיכבדה ודברי מהרש"ל אינן מבוררין בזה וצ"ל נמי לפי גירסא זו דבנו ואשתו דנקט עיקר מילתיה אבנו משום מתנה אבל אשתו משום אפטרופוס באינה אמם לקמן מבעיא ליה וכשהיא אמם היינו מילתיה דשמואל ודו"ק:

בפרשב"ם בד"ה ואשה אצל כו' ואינן חייבין בכבודה כ"כ אלא מיתורא דקרא כו' עכ"ל כתב מהרש"ל מה בכך כו' הלא בנו הגדול אתי נמי מריבויה דוי"ו ואפ"ה אמרי' לעיל פשיטא בנו הגדול כו' עכ"ל ועוד האריך ע"ש ואין צורך דע"כ פשיטא לן טפי דחש האדם לכבוד בנו יותר מכבוד אשתו ואפי' היא אמם כמ"ש הרא"ש מדקאמר בבנו גדול פשיטא ואשתו הוצרך ליה לשמואל למימר ונ"ל להוסיף בזה דהא אפי' בבנו קטן אמר שמואל דעשאו אפטרופוס אף על גב דליכא יתורא לכבדו ובאשה שאינה אמם מבעיא ליה הכא אף על גב דאיכא יתורא לכבדה אלא דע"כ דטפי חש לכבד אדם בנו מכבוד אשתו אלא דהכא ק"ק דמ"ש דמבעיא באשתו שאינה אמם ובאשתו שהיא אמם מימרא היא דעשאה אפטרופוס וקאמר דהיינו טעמא משום דאשתו שאינה אמם אינו רק מיתורא דקרא ולעיל נמי גבי הא דמבעיא ליה קטן מאי נמי ה"ק דמ"ה מבעיא ליה טפי בבנו קטן משום דבבנו גדול פשיטא ליה משום דבנו הוא גם אית ביה יתורא דקרא משא"כ בבנו קטן אבל אשתו אפי' אמם דמקרא מלא הוא לכבדה אפשר דגרע מבן להך מלתא שאדם רוצה לכבד בנו טפי מאשתו וק"ל:

1) הקדמה

- a) הכותב כל נכסיו למקבל ואומדים אשר כיוון שיכבדו אחרים למקבל אז לא עשאו למקבל אלא אפטרופוס ואין למקבל כלום
  - i) שמואל – וכן באשתו שהיא אמם
  - ii) אשה אצל בני הבעל מיבעי לן דאין חייבין בכבודה אלא מיתורא דקרא
  - iii) בנו הגדול אפטרופוס
  - iv) קטן בארוסה מיבעי לן ופשיטא דיש לו דין אפטרופוס

2) מהרש"ל

- a) קשיא

- i) Why is it relevant that the חיוב to be מכבד is only a יתורא – after all the חיוב of יתורא to be הגדול בנו מכבד is also based only on a יתורא
- 3) מהרש"ל of קשיא to תירוצ – ד"ה ואשה at מהרש"א
  - a) קושיות could have asked these further מהרש"ל
    - i) First קשיא – Why does the גמרא need שמואל to teach that אשתו who is אמ בניו is an מקרא מלא אמם even though their חיוב to be מכבד her as אמם is a מקרא מלא
    - ii) Second קשיא - Why is it that בן קטן מוטל בעריסה even though there isn't even a יתורא to be מכבד him
  - b) Must be that
    - i) The גמרא accepts מסברא that a person wants his sons (whether גדול or קטן) to be מכובד more than he wants כבוד for his wife even if she's אמם regardless of whether there's any חיוב כבוד for his sons
    - ii) it's only when the גמרא compares אשתו who is אמ בניו to אשתו who isn't אמם because אמם is more certainly an אפטרופא than אינה אמם needs to be מכובד under a מלא מקרא while אינה אמם needs to be מכובד only through a יתורא
    - iii) and it's only when the גמרא compares בן גדול to בן קטן that say it's more certain that he intends כיבוד for גדול בן than for another בן because for גדול בן there's at least a יתורא

תוס' בד"ה דילמא

דף קלא. at תד"ה ושמע מינה See

דף קלב.

תד"ה למחצה לשליש

[דף קלב עמוד א] בד"ה למחצה לשליש כו' תימה מאי קמ"ל פשיטא ואומר ר"י כו' עכ"ל נראה מדבריהם שהבינו כמשמעו דהאי למחצה לשליש כו' דקתני ברישא ולכך הקשו דבלמחצה ולשליש דלא סילקה עצמה מכלום אף מהפירות ומן השאר פשיטא דגובה כתובתה מהשאר ומהרש"ל נדחק לפרש שהתוס' הבינו אגוף הקרקע כפרשב"ם ואין צורך וק"ל:

- 1) ברייתא
  - a) רישא
    - i) הכותב פירות נכסיו לאשתו גובה כתובתה מן הקרקע דבשביל מתנה זו לא מחלה שיעבוד כתובתה שעל הקרקע
  - b) סיפא
    - i) למחצה לשליש ולרביע גובה כתובתה מן השאר
- 2) תוספות

- a) קשיא
  - i) What does the רישא teach that we don't know from the רישא
- 3) תוספות of the קשיא – מהרש"ל
  - a) holds that by למחצה משנה means that בעל gave to אשה half of the גוף of his קרקע together with the פירות for that half and the משנה teaches that she's not מוחלת the שיעבוד she has for her כתובה on the other half of the גוף and the פירות of that half
  - b) That's why תוספות asks
    - i) Once we know from the רישא that she's not מוחלת her שיעבוד when בעל gives her all the פירות on his נכסים
    - ii) It's a פשיטות that she's not מוחלת שיעבוד if בעל gives her only half of the פירות
  - c) תוספות of קשיא to the קשיא
    - i) Maybe we need the סיפא to teach that she's not מוחלת her שיעבוד even if she takes half of the גוף besides the פירות of that half
  - d) תירוצ
    - i) It's not מסתבר that – because she gets half the גוף and the פירות for that half – she would be מוחל her שיעבוד on the half for which she has neither גוף nor פירות
- 4) מהרש"א
  - a) We understand the קשיא of תוספות better – and we don't have to rely on the תירוצ that "it's not מסתבר" – if תוספות means that in the סיפא the בעל gave the אשה only half of the שדה and nothing in the גוף

דף קלב:

תד"ה מכלל דתנא קמא

[דף קלב עמוד ב] בד"ה מכלל דת"ק כו' אמאי איצטריך ר"י למימר היתה שם ולא קבלה כו' עכ"ל לא ניחא להו למימר דר"י לא זו אף זו קתני כיון דלא אתא ר"י בברייתא אלא לפרש דברי ת"ק דמתני' ובזה יתיישב דלא תקשי להו למאי דבעי למימר דכולה ר"י היא כיון דקבלה עדיפא מכתובה וקתני ברישא כתיבה בלא קבלה דמחילה לא איצטריך ליה למיתני בסיפא קבלה בלא כתיבה אלא דאיכא למימר דזו ואצ"ל זו קתני ודו"ק:

- 1) משנה במסכת פאה
  - a) רישא
    - i) הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל דהו אבדה כתובתה
  - b) סיפא
    - i) ר' יוסי אומר אם קבלה עלי' אף על פי שלא כתב לה

- 2) תוספות of גמרא as explained by מסקנא
- a) קבלה and כתיבה only where there's אבדה כתובתה תנא קמא says
  - b) קבלה alone is enough ר' יוסי says
- 3) ברייתא
- a) תנא קמא the מפרש ר' יהודה is
    - i) לא אבדה כתובתה בכתב לה אלא היכא דהיתה שם וקיבלה
    - ii) אבל היתה שם ולא קבלה או קבלה עלי' ולא היתה שם לא אבדה כתובתה
- 4) תוספות
- a) ר' יהודה of שיטה to קשיא
    - i) The שיטה of ר' יוסי proves that קבלה is a stronger גורם for אבידת כתובתה than כתב and היתה שם לה
    - ii) So it would be enough for ר' יהודה to be מפרש for תנא קמא that an אשה isn't even if קבלה and כתב לה but לא היתה שם and we'd understand ourselves that it's a פשיטות that אבדה כתובתה if לא אבדה כתובתה שם but קבלה
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
    - i) לא זו אף זו of אופן the ר' יהודה is using the ought to answer that תוספות
      - (1) not only is there no אבידת כתובה in the case of פשיטות and כתב לה but היתה שם לא קבלה
      - (2) there is also no אבידת כתובה if וקבלה but כתב לה וקבלה שם
  - b) תירוצ'
    - i) wouldn't use a מהלך of לא זו אף זו since his purpose isn't to set out his own דין but is to be מפרש the שיטה of the תנא קמא ר' יהודה
- 6) מהרש"א of המשך
- a) Earlier in the סוגיא the גמרא considers that the משנה can be יוסי and כולה ר' יוסי says in the רישא that כתיבה is enough and in the סיפא that קבלה is enough
  - b) שאלה
    - i) Since כתיבה alone is enough why does ר' יוסי also need to say in the סיפא that קבלה is enough
  - c) תשובה
    - i) Since ר' יוסי says his own מימרא we can accept he speaks in terms of (ברישא) זו (ברישא) and it's a פשיטות that כתב לה if אבדה כתובתה – ואין צריך לומר זו (בסיפא) קבלה if אבדה כתובתה

דף קלג.

רשב"ם ד"ה דלמא

[דף קלג עמוד א] בפרשב"ם בד"ה דלמא כי כו' ועיקר דבריו באת להשמיענו חילוק בין כו' עכ"ל ר"ל דהא דאשמעינן דבסתם נמי במי שראוי ליורשו נוטלו משום ירושה ולא משום מתנה השמיענו דיש חילוק בין כו' ומה שהוצרך ליה לרב נחמן לאתויי ההיא עובדא דא"ל נכסי למאן כו' וא"ל אלא למאן לא איצטריך ליה אלא לומר דרב הונא בסתם קאמר כההיא עובדא וק"ל:

דף קלג:

רשב"ם ד"ה דייני

[דף קלג עמוד ב] בד"ה דייני ור"ח פי' חצצתא בית הקברות עכ"ל וכו' בערוך ונראה לפרש למאי דקאמר לעיל והא אפסקה ומסיק הוא סבר ההוא דשכיב היה סבר דיש לו הפסקה ורחמנא אמר כו' ואהכי קאמר רבא לרב עיליש דייני בית הקברות דהיינו ההוא מיתנא דשכיב בבית הקברות סבר הכי דאפסקה אבל דין תורה אינו כן דרחמנא אמר כו' וק"ל:

תוספות ד"ה בא עליו

תוס' בד"ה בא עליו כו' דכתב נכסיו ליונתן כו' הדיר נכסיו מבנו בחייו כו' עכ"ל ולא כפרשב"ם דמיירי בלא הדיר אלא משום דעבר על דברי המת ומה שיש לדקדק אפירושו עיין בחידושי הרמב"ן:

דף קלד:

רשב"ם ד"ה ומשני ובא"ד דאהני דבורי' וד"ה הכא אתי

[דף קלד עמוד ב] בפרשב"ם ומשני התם כו' אמר יש לי בנים אחזקה כו' ונ"מ דאפילו אי אתי אח לאחר מכאן כו' עכ"ל כל זה גם הוא בלשון רש"י בפ' האומר אבל ק"ל לדבריהם דמשמע דאי לא הוה אמר יש לי בנים היה האח נאמן לאוסרה ולמה יהא נאמן לאוסרה טפי מבעלה דקתני בסיפא יש לי אחין ואין לי בנים לאו כל כמיניה דמפיק לה מחזקתה וגדולה מזו כתב הטור בא"ה אמר אני אחיו אינו נאמן ואפי' עד א' מעיד עליו שהוא אחיו אינו נאמן להוציאה מחזקתה אבל לשון הרא"ש שם מתני' דלא מוחזק לך לא באחי ולא בבני אמר יש לי בנים נאמן ואפילו אתו סהדי דאית ליה אח מותרת לשוק עכ"ל דהשתא ניחא דודאי אי לא הוה אמר בעלה דיש לו בנים היתה אסורה דהא איכא סהדי

דאית ליה אח ומיהו ממתני' דהתם לא שמעינן דנאמן להתירה אלא משום חזקה קמייתא קודם שבאו העדים ולכך איצטריך מתני' דהכא לאשמועינן דאפי' במוחזק מעיקרא דאית ליה אח נאמן לומר דיש לו בנים ומשום הואיל דבידו לגרשה ודו"ק:

בא"ד דאהני דיבוריה לאחזוקה לחזקה עכ"ל מהרש"ל הגיה לאזוקי לחזקה ור"ל לאו כל כמיניה דאהני דיבוריה לאזוקי לחזקה דמעיקרא אבל לא ידענא מי הכריחו להגה"ה זו דכפשטיה מתפרש דקאי אדיבוריה דבעל דאהני לאחזוקי לחזקה קמייתא וכן מוכח בהדיא לשון רש"י דפרק האומר ע"ש וק"ל:

בד"ה הכא אתי כו' ומיהו סיפא כו' דהא ודאי אפילו שתק אסורה כיון כו' עכ"ל ואהך דר' נתן דאמר נאמן לאסור ביש לי אחין ומוקמינן ליה במוחזק דאית ליה אחי ולא בבנים ולא תקשי ליה הא בלאו הכי אפילו שתק אסורה דהתם אדיבוריה דשעת קידושין דאמר יש לי בנים ואין לי אחים הוי סמכינן לאפוקי מחזקה קמייתא אי הוה שתק בשעת מיתה דמה"ט פליג רבי התם דאין נאמן בשעת מיתה לאוסרה וליהדר מדיבוריה דשעת קידושין ע"ש ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) An אשה is ליבם זקוקה if בעל has אחים but no בנים
- b) If הוחזק בבני בעל isn't בחזקת שאינה זקוקה ליבם אשה is הוחזק באחי בעל isn't
- c) If בנים is established that there are בנים unless it's established that there are

2) Second הקדמה

- a) קידושין in משנה
  - i) יש לי בנים נאמן – רישא
  - ii) יש לי אחים ואין לי בנים אינו נאמן – סיפא

3) Third הקדמה

- a) האומר זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן – here משנה

4) גמרא here

- a) שאלה
  - i) What does our משנה teach that we don't already know from the משנה in קידושין
- b) תשובה
  - i) מסכת קידושין in משנה
    - (1) deals with an אשה who is ליבם זקוקה שאינה זקוקה ליבם because is בעל
    - (2) and teaches that is בעל to say בני יש לי because this supports the חזקה of the אשה that אינה זקוקה ליבם – but is בעל to say אחי יש לי because this אינה זקוקה ליבם the חזקה of the אשה that מפיק

- ii) The משנה here
  - (1) deals with an אשה who is בחזקת זקוקה ליבם because בעל is אחי בחזקת אחי
  - (2) and teaches that בעל is still נאמן to say יש לי בני based on מיגו he could be גירושין by ייבום the אשה from פוטר
- 5) מסכת קידושין in רש"י and here רשב"ם
  - a) First קידושין in משנה on the שאלה
    - i) Since בעל is לא אחי בחזקת לא אחי so the אשה is anyway ליבם זקוקה שאינה בחזקת זקוקה ליבם – how does בעל benefit the אשה by saying יש לי בני
  - b) מהרש"א as explained תשובה
    - i) If בעל doesn't say יש לי בני then a third person who later says "אחזקי דמיתנא" נאמן לאוסרה לשוק would be הוינא
    - ii) But now that בעל has said יש לי בני the third person would have no נאמנות to say אחזקי דמיתנא הוינא with the result that the אשה would be מותרת לשוק even if in the end it turns out that there are no בני at the time of בעלה מיתת
  - c) Second שאלה
    - i) Why is it that בעל is נאמן to say יש לי בני but a third person isn't נאמן to say אחזקי דמיתנא הוינא
  - d) רשב"ם in מהרש"ל of גרסא according to תשובה
    - i) because the third person has no נאמנות to be "מזיק" the חזקה of the אשה that אינה צריכה לייבם
  - e) herein מהרש"א of רשב"ם in גרסא and מסכת קידושין in רש"י according to תשובה
    - i) because the בעל has נאמנות to support the חזקה of the אשה that אינה זקוקה ליבם
- 6) ד"ה ומשני התם at מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) We established for רש"י and רשב"ם that if בעל doesn't say יש לי בני a third person is נאמן to say אחזקי דמיתנא הוינא
    - ii) Why so
      - (1) We established in the ספא of the משנה in קידושין that בעל has no נאמנות to say יש לי אחי ואין לי בני to make the אשה be ליבם זקוקה – why should a third person have more נאמנות than בעל
      - (2) and in fact טור says that a third person isn't believed to say אחזקי דמיתנא בעד אחד הוינא even if he's supported by two עדים
  - b) רא"ש based on the שיטה of תירוצ
    - i) If בעל is לא אחי בחזקת לא אחי a third person in fact has no נאמנות to say אחזקי דמיתנא הוינא unless he's supported by two עדים

- ii) Now
- (1) From the משנה in מסכת קידושין we'd know only that בעל is מהימן to say יש לי only before אחים come when בעל is still אחי so that the בחזקת שאינה זקוקה ליבם is אשה
- (2) The משנה here teaches that even if in the end there are אחים we can rely on the prior statement of בעל that יש לי בנימ even if when בעל said the בעל was בחזקת זקוקה ליבם so that the אשה was ליבם
- c) Note that רשב"ם here says that בעל isn't נאמן to say יש לי בנימ after there were עדי אחים
- 7) רשב"ם of המשך
- a) שאלה
- i) The משנה here also says "זה אחי אינו נאמן"
- ii) Does this part of the משנה also deal with דיני ייבום
- b) תשובה
- i) No – because we've already said that the משנה here deals with a בעל who's בחזקת אחי so that the אשה is ליבם זקוקה and is אסורה לשוק even if בעל is שותק and says nothing about אחים
- 8) בא"ד הכא אתי מהרש"א
- a) מסכת קידושין in ברייתא
- i) נתן ר' says that where there is a חזקת אחי the בעל is שעת מיתה to say אחי
- b) קשיא
- i) Based on what רשב"ם just said the אשה should be אסורה even if the בעל was שותק
- c) תירוצ
- i) The ברייתא deals with where בעל originally at שעת קידושין said יש לי בנימ ואין לי – and because of this מימרא the אשה was ליבם זקוקה and that's why if בעל were שותק the אשה wouldn't be ליבם זקוקה
- ii) And in fact רבי relies on the מימרא at שעת קידושין to be מבטל what בעל says at שעת מיתה

דף קלה.

רשב"ם ד"ה למאי ניחוש לה

[דף קלה עמוד א] בד"ה למאי ניחוש כו' שהרי אינה נפטרת בטענת יש לי בנימ כו' עכ"ל מפירושו נראה דאי הוה פוטר אותה בטענת יש לי בנימ הויה מותרת לכהן אבל מדברי התוספות לעיל אין נראה כן אלא דכיון דבטענת יש לי בנימ

אין להאמינו רק משום דבידו לגרשה אין כאן מגו רק לפוטרה מיבם אבל להתירה לכהן אין כאן מגו ודו"ק:

תד"ה הכי גרסינן

תוס' בד"ה ה"ג הא אמרי כו' ולא גרסי' והא איכא סהדי כו' ואי בעי למימר שיש לנו לחוש כו' עכ"ל ק"ק כיון דהאי לישנא והא איכא סהדי כו' סובל לפרש שיש לנו לחוש שמא יש עדים כו' אמאי אינו סובל לפרש נמי שיצא קול דאיכא סהדי במה"י כו' וי"ל ודו"ק:

תד"ה אביי אמר

בד"ה אביי אמר כו' ומיהו י"ל דהמ"ל ולטעמיה וכן בריש הבית כו' וי"ל דאביי דהכא כו' עכ"ל מלת וכן הוא מגומגם לפי לשון התוספות לפנינו אבל בתוספות ישנים ראיתי דהאי תירוצא ומיהו וי"ל דהמ"ל ולטעמיה עד וכן אינו מלשון התוספות והוא גליון תוספות דהשתא מלת וכן ניחא דקאי אקושייתם דלעיל ודו"ק:

דף קלה:

רשב"ם ד"ה הרי זה אינו כלום

[דף קלה עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ה"ז אינו כלום שאפי' אם החזיק אחר מיתה באותו שטר כו' אבל כח השטר לא עדיף כצוואתו כו' עכ"ל מהכא מוכח דדייתקי שלא נמסרה מחיים אינה כלום ולכאורה הך דדייתקי מבטלת דייתקי כתב וזיכה לזה כו' כמ"ש רשב"ם לקמן הוא סותר את זה דמשמע דדייתקי אם אינה מבטלה מהני בלא מסירה ועיין בזה בתוספות בפרק מי שמת דף קנ"ב בד"ה כתב וזיכה כו' וק"ל:

דף קלו.

רשב"ם ד"ה ואלו היתה קבלה (ד"ה מוכיח עליו)

[דף קלו עמוד א] בד"ה ואלו היתה קבלה כו' לא היו מניחין הלכה ומפרשינן מנהג ועוד לא אמרו כי הלכה כו' עכ"ל זו בעצמה היא קושיא ראשונה ודוחק לפרש כאן ב' קושיות ויש להגיה ומפרשי' מנהג שלא אמרו כי הלכה כו' והכל קושיא אחת וק"ל:

דף קלו:

תוספות ד"ה לא קנה ובא"ד ואפילו לרב ענן וד"ה והתניא

[דף קלו עמוד ב] תוספות בד"ה לא קנה כו' שהרי לא הקנה לו כלום עד אחר שיזכה שני כו' עכ"ל משא"כ הכא דמיד שמת הבן גוף הנכסים שהיו לו נפלו לפני בן הבן וגם הפירות ירשם אח"כ בן הבן בקבר כמ"ש לעיל:

בא"ד ואפילו לרב ענן דאמר כו' ולא לירתי ירתי כו' אם מת שני לא יחזרו ליורשי שני כו' עכ"ל ומהך דאחריוך לשני ואחריוך לג' דאם מת שני לא יחזרו ליורשי שני לא קשיא להו ב{יותר} פשיטות {מקושיתיהו מהך דרב ענן} (לר"ע) היינו משום דהא ודאי ל"ד לדהכא דהא התם אחריוך לשלישי קאמר ואפילו זכה בו השני לא יחזרו ליורשיו אחריו וק"ל:

בד"ה והתניא כו' ומשני כו' אלא אחריוך תנאי היא כו' כדמיייתי דפליגי רבי ורשב"ג באחריוך כו' עכ"ל קצת קשה דמאי אולמיה הא דמיייתי פלוגתא דרבי ורשב"ג דאימא נמי דפליגי בקנין פירות ולא באחריוך כיון דלא מצינו פלוגתא באחריוך אין סברא דפליגי ביה ושוב מצאתי גליון תוספות נראה דמיייתי שפיר תנאי דע"כ באחריוך פליגי אפילו לר' יוחנן ולא בקנין פירות אי הוה כקנין הגוף אי לאו דהא טעמא דרשב"ג אין לו לשני אלא מה ששייר הראשון ע"כ משום דאמר אחריוך דמשום קנין פירות גרידא פשיטא דלא היה יכול למכור כמו האב דאינו יכול למכור עכ"ל גי' וקרוב לזה כתב הרא"ש וזה לשונו אף על גב דקי"ל כר"ל כו' אחריוך שאני כו' ולא אמר פירי לחד וגופא לחד אלא היכא דאמר מעכשיו כו' דהיינו מתניתין דתנן מכר האב כו' ולא פליג רשב"ג והא דקאמר רב נחמן ב"י כו' פי' רשב"ג סבר קנין פירות דהכא כקנין כו' ומשום אחריוך כו' עכ"ל ע"ש גם ברי"ף מיהו ק"ק לפי זה דאכתי מבריייתא דלעיל דקתני יחזרו ליורשי ראשון נמי יש להוכיח דאחריוך שאני דאי משום קנין פירות לחוד אם כן במתניתין נמי במת הבן ואחר כך מת האב לא יחזרו ליורשי הבן כפריב"ם לעיל אלא ליורשי האב דאית ליה קנין פירות אלא דאין זה מוכרח דאיכא למימר לפום סברא דהשתא דקושטא הכי הוא במתניתין נמי יחזרו ליורשי האב וכן פירש רשב"ם לעיל ועוד יש ליישב בזה ואין להאריך ודו"ק:

1) משנה

- a) יעקב שכתב גוף נכסיו לראובן בנו מהיום (לגוף הקרקע) ולאחר מיתה (לפירות) לא מצי אב למכור שום זכות בגוף

2) גמרא

- a) באופן דמשנה אלו מכר ראובן לנכסים הללו ומת ולאחר כך מת יעקב – לר' יוחנן לא קנה לוקח

3) רשב"ם

- a) who is יורש the נכסים that ראובן sold – שאלה
- 4) רשב"ם of תשובה
- a) נכסים the יורש are יורשי יעקב
- 5) תוספות in ריב"ם of תשובה
- a) גוף the יורש was בן ראובן died ראובן – because when the נכסים are יורשי הבן of the נכסים and when יעקב later died the פירות were ממשמש in the קבר of ראובן and passed from there to בן ראובן who already owned the גוף
- 6) תוספות of המשך
- a) ריב"ם to קשיא a first to הקדמה
- i) ברייתא א' פירות לראשון ואחריו פירות לשני ואחריו פירות והגוף לשלישי אם מת שני בחיי ראשון (1) יחזרו נכסים ליורשי ראשון
- b) ריב"ם to קשיא First
- i) Why doesn't ברייתא א' say that the גוף belonged to שלישי from the start and when שני died שלישי was also זוכה in the פירות
- c) ד"ה לא קנה at מהרש"א as explained by תירוצ
- i) The פירות מקבל was שני only after גוף שלישי take the גוף only after שני was intended that כותב and died afterwards
- d) ריב"ם to קשיא a second to הקדמה
- i) ההוא סבתא of ענין
- (1) ההוא דאמר נכסי לסבתא ובתרה לירתאי הוא לי' ברתא שכיבא ברת בחיי בעלה ובחיי סבתא וקאמר רב ענן דחוזרין נכסים ליורשי סבתא ולא ליורשי ברת
- e) ריב"ם to קשיא Second
- i) רב ענן It follows from
- (1) that
- (a) if a person says נכסי לראשון ואחריו לשני
- (b) and then מת שני בחיי ראשון
- (2) the יורשי שני would be נכסים ליורשי ראשון and not to יורשי שני
- ii) Now
- (1) the אב in the case of the משנה who owns the פירות בחייו is similar to the ראשון
- (2) why does ריב"ם say that the נכסים go to יורשים of the בן שמת and not to אב of the יורשים
- f) מהרש"א The תירוצ of תוספות isn't relevant to this
- 7) בא"ד ואפילו at מהרש"א

- a) קשיא
- i) Why doesn't תוספות ask ב' קשיא directly from א' ברייתא – after all א' also says that the נכסים are חוזר to ראשון and not to שני יורשי שני
- b) תירוצ
- i) Had תוספות asked ב' קשיא from א' ברייתא we'd be מפריך the קשיא by saying that in א' ברייתא the reason that יורשי שני aren't זוכה is that even if שני had been זוכה in the פירות the יורשי שני would receive nothing because the נותן had said "ואחריו לשלישי"
- 8) מבאר of the המשך that תוספות will be below of שקלא וטריא – גמרא
- a) קנין פירות לאו כקנין holds that ריש לקיש – קנין פירות כקנין הגוף דמי holds that ר' יוחנן הגוף דמי
- b) ריש לקיש to ר' יוחנן by קשיא
- i) We established that א' ברייתא says יחזרו נכסים ליורשי ראשון who was פירות אוכל
- ii) But for ריש לקיש the נכסים should have been חוזר to נותן יורשי נותן who own the גוף so long as זוכה isn't שלישי in the גוף
- c) ריש לקיש of תירוצ
- i) In א' ברייתא the נותן said אחריו and this takes away from the בעלות of the נותן as בעל הפירות of the בעל הגוף and benefits the בעל הגוף
- d) ריש לקיש to ר' יוחנן by "והא תניא" of קשיא
- i) A separate ב' ברייתא says יחזרו ליורשי נותן even though the נותן said אחריו
- e) מבאר of תירוצ that ריש לקיש תוספות will be
- i) ברייתא ג'
- נכסי לך ואחריו לפלוני וירד ראשון ומכר ואכל אז השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי אבל רבן שמעון בן גמליאל אומר אין לשני אלא מה ששייר ראשון
- ii) So obviously it's a מחלוקת תנאים whether "אחריו מילתא היא"
- f) מבאר of שיטה that תוספות will be רב נחמן בר יצחק of שיטה
- i) The מחלוקת between רבן שמעון בן גמליאל and רבי is based on whether קנין פירות is based on whether קנין הגוף דמי
- 9) "והא תניא" of קשיא of the ביאור – תוספות
- a) This is the קשיא by יוחנן to ר' יוחנן
- i) I can accept that the מחלוקת between א' ברייתא and ב' ברייתא is based on whether קנין פירות כקנין הגוף דמי we know that תנאים are מחולק elsewhere on whether קנין פירות כקנין הגוף דמי
- ii) But once you say that ב' ברייתא is based on אחריו you need to say that א' ברייתא is based on מחלוקת because it holds that אחריו לאו מילתא היא and this is a קשיא because we're not otherwise aware of this תנאי מחלוקת

- b) answers that in fact from ברייתא ג' we know that there is a מחלוקת between אחריו מילתא היא and רשב"ג on whether

מהרש"א 10)

a) קשיא

- i) Why is it more clear that the מחלוקת of רבי and גמליאל in רבן שמעון בן ג' is based on אחריו than it is that the מחלוקת between ב' and ברייתא א' is based on אחריו

b) רא"ש and גליון based on a תירוץ

- i) Even for ר' יוחנן who says דמי קנין פירות כקנין הגוף it must be that רבן שמעון בן ג' only in a case that involves אחריו and only because רבן שמעון בן גמליאל disagrees with רבי and holds that מילתא היא
- ii) Here's proof: our משנה holds that אב who owns the פירות can't sell the גוף – for ר' יוחנן the reason must be that קנין פירות alone doesn't have enough בעל to for the הפירות to sell the גוף
- iii) when סוגיא at the end of the בר יצחק says
עד כאן לא פליגי רבי ורבן שמעון בן גמליאל התם אלא דמר סבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ומר סבר קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי
- iv) he means that רבן שמעון בן גמליאל holds that because of אחריו the פירות supports a מכירה by the בעל הפירות even for ריש לקיש while רבי says we ignore the פירות so the קנין פירות is no different than standard פירות that can't result in a מכירה even for ר' יוחנן

מהרש"א of המשך 11)

a) קשיא

- i) Why does ריש לקיש need to rely on ברייתא ג' to prove to ר' יוחנן that א תנא holds that "אחריו מילתא היא"
- ii) when ריש לקיש can prove the same
(1) by comparing
(a) who have יחזרו נכנסים ליורשי ראשון אחריו in a case of ברייתא א'
קנין פירות
(b) Our משנה – as explained by ר' יוחנן according to ריב"ם – that holds where מכר הבן בחיי האב the נכסים are חוזר to יורשי הבן who had קנין פירות and not to יורשי האב who had הגוף
(2) And explaining that ברייתא א' involves אחריו while the משנה doesn't involve אחריו

b) תירוץ

- i) If there were no proof from ברייתא ג' that מילתא היא אחריו we could have said – יחזרו נכסים ליורשי האב ר' יוחנן in fact אם מכר –

which in fact is the שיטה of רשב"ם contrary to the שיטה of ריב"ם mentioned in the beginning of this סוגיא

דף קלז:

תד"ה לא החזירו ובא"ד אבל רבא סבר

[דף קלז עמוד ב] תוס' בד"ה לא החזירו כו' אפי' כי כפליה לתנאיה כו' עכ"ל הוא לשיטת ר"ת שכתב דבממון כי הכא נמי בעי תנאי כפול וכל דיני תנאי וה"נ מיירי הכא שנעשה התנאי כפול ותנאי קודם למעשה והן קודם ללאו והספר לא חש להאריך כמ"ש הרא"ש ולהכי לא קשיא להו אלא מרב אדא דהתם דהוי הכא תנאי ומעשה בדבר א' ולא קשיא להו מרבא גופיה דהתם קאמר דמעשה קודם לתנאי התנאי בטל והכא באתרוג זה נתון לך כו' מעשה קודם הוא וקאמר רבא דתנאו קיים ודו"ק:

בא"ד אבל רבא סבר כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו כו' ויכולים המעשה והתנאי להתקיים ומגורשת מיד ואח"כ תקיים כו' עכ"ל דבריהם תמוהים דאין נראה דרבא ורב אדא פליגי התם דהא רבא נמי דמוקי לה במעשה קודם לתנאי ע"כ היינו לפום הסברא דע"מ לאו כאומר מעכשיו דאל"כ לא הוה איצטריך ליה לאוקמא במעשה קודם לתנאי אלא דבתנאי קודם למעשה נמי מגורשת משום דע"מ הוי כאומר מעכשיו וכדאוקמא רב אשי התם וכמו שכתבו התוספות שם ולפי אותה הסברא דרבא התם דע"מ לאו כאומר מעכשיו שפיר קא"ל רב אדא דהוי תנאי ומעשה בדבר אחד ולא פליג רב אדא עליה דרבא כלל ודברי התוספות בפ"ק דקידושין נכונים בזה שכתבו דהתם בפרק מי שאחזו הוא לפי מה דס"ד דכל האומר ע"מ לאו כאומר מעכשיו אבל גבי אתרוג הכא ס"ל כרבי דאומר ע"מ כאומר מעכשיו ויש ליישב דבריהם שם דודאי התם רבא נמי קאמר הכי למ"ד דע"מ לאו כאומר מעכשיו אלא דהכא גבי אתרוג קאמר אליבא דהלכתא כמ"ד דע"מ כאומר מעכשיו והשתא לפי מאי דסברו רבא דהכא פליג ארב אדא דלא הוי התם תנאי ומעשה בד"א ויכולים כו' והוא דחוק ודו"ק:

1) First הקדמה

a) If a person makes a תנאי למעשה

i) means the תנאי must be מקוים for the מעשה to be effective

ii) means the מעשה is effective even if the תנאי isn't מקוים

2) Second הקדמה

a) holds that "על מנת כאומר מעכשיו דמי" meaning that even the תנאי is מקוים after the מעשה it's effective as if the תנאי were מקוים at the time of the מעשה

- b) holds "על מנת לאו כאומר מעכשיו דמי" meaning that a מעשה can be effective only if the תנאי is actually מקוים at the time of the מעשה
- 3) Third הקדמה
- a) For a תנאי to be קיים (to be a valid תנאי) it must satisfy these requirements among others
- i) תנאי כפול
- ii) הן קודם ללאו
- iii) according to רבא in מסכת גיטין – note that this requirement doesn't apply for רבי who says על מנת כאומר מעכשיו דמי because for רבי the תנאי and the מעשה count as happening at the same time
- iv) according to רב אדא בר אהבה in מסכת גיטין – as explained below
- b) The תנאי is בטל if any of these requirements are missing
- 4) Fourth הקדמה
- a) An example of תנאי ומעשה בדבר אחר is the תנאי of בני גד ובני ראובן where the תנאי is נחלת עבר הירדן מזרחה and the מעשה is לעבור הירדן
- b) An example of תנאי ומעשה בדבר אחד is תנאי הגט where the תנאי is to be מחזיר גט and the מעשה is מסירת הגט – except that if על מנת the תנאי is because the תנאי can be to return the נזיר after the גט was already delivered
- 5) Fifth הקדמה
- a) עניני ממון on תנאי says that these requirements also apply to תנאי
- 6) גיטין in ברייתא
- a) because the תנאי is בטל הרי זה גיטין על מנת שתחזירי לי את הנזיר מגורשת
- 7) there גמרא
- a) רבא
- i) The תנאי is בטל because the מעשה is לתנאי – as a result the אשה is מגורשת even if she doesn't return the נזיר
- b) רב אדא בר אהבה
- i) על מנת לאו כאומר מעכשיו דמי follows ברייתא
- ii) It follows that there is no תנאי ומעשה בדבר אחר and that's why the תנאי is בטל – and here too the אשה is מגורשת even if she doesn't return the נזיר
- c) רב אשי
- i) The ברייתא holds על מנת כאומר מעכשיו דמי so there is תנאי ומעשה בדבר אחר and the תנאי is in fact קיים – as a result the אשה is מגורשת only if she is מקיים the תנאי by גירושין after the נזיר the מחזיר

8) גמרא here

a) אמר רבא אתרוג זה נתון לך במתנה על מנת שתחזירהו לי החזירו יצא לא החזירו לא יצא

9) תוספות

a) קשיא

i) If רבא holds that על מנת לאו כאומר מעכשיו דמי we have this קשיא – even if כפלי' תנאי ומעשה – still there is no כפל – still there is no תנאי ומעשה and the תנאי satisfies the requirement of כפל – still there is no תנאי ומעשה because when the מקבל returns the אתרוג he no longer holds it to be אחר – so the תנאי ought to be בטל and the מקבל ought to be יוצא even if לא החזירו

b) תירוצ

i) על מנת כאומר מעכשיו דמי and holds that רב אדא בר אבהו in fact disagrees with רבא and that's why for אתרוג the תנאי is קיים

10) ד"ה לא החזירו at מהרש"א

a) Since תוספות mentions that לתנאו it's obvious that תוספות follows the שיטה of כפלי' לתנאו that all of the requirements for a תנאי apply to ממון as well as to other requirements – and תוספות is מקצר but assumes that all other requirements were met for אתרוג and that's why תוספות asks only its קשיא on אחר

11) בא"ד אבל רבא סבר at מהרש"א

a) על מנת כאומר מעכשיו דמי רבא holds that תוספות of תירוצ to the קשיא

i) It must be that רבא holds that כאומר מעכשיו דמי because otherwise רבא couldn't say in תנאו קיים because מעשה there would be קודם לתנאי and instead רבא would have had to say that תנאו בטל the same as רב אשי

ii) This also explains why in מסכת גיטין there is no מחלוקת between רבא and רב אדא and both agree that the תנאי there is בטל

b) מסכת קידושין and מסכת גיטין in תוספות based on תירוצ בדוחק

i) It's correct that רבא said his מימרא in מסכת גיטין for the שיטה that על מנת לאו and that's why he held the תנאי there is בטל the same as רב אדא and contrary to the שיטה of רב אשי

ii) but רבא in our גמרא for אתרוג follows the הלכה that כאומר מעכשיו דמי and disagrees with רב אדא

דף קלח.

תד"ה כאן בצווח מעיקרא

[דף קלח עמוד א] בד"ה כאן בצווח כו' לפירושו הכי פריך כי היכי דבטילה היא דמהני אף לאחר כו' עכ"ל דמרישא באי אפשי דלא אמר כלום נחא דלא פריך לפירושו משום דר"ל איירי בצווח מעיקרא ולא בא מעולם לידו ולכך הוי

הפקר אבל רב ששת איירי בשתק ולבסוף צוות כיון דבאה המתנה לידו לא נסתלק ממנה באי אפשי אבל מסיפא אף על גב דמיירי נמי בשתק ולבסוף צוות פריך שפיר לר"ל דכי היכי דבטלה כו' אבל לפירוש התוספות לקמן דאי אפשי דר"ל איירי בשתק ולבסוף צוות הוצרכו להפך הגירסא ומאי אפשי דסיפא דקתני בה דבריו קיימין פריך לר"ל ומשני דלא הדרא למרא אבל אי לא תהפך הגירסא אכתי תקשי לר"ל מאי אפשי דרישא דקתני לא אמר כלום ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) If a מקבל rejects a מתנה it's more מסתבר that דבריו קיימין if he's מעיקרא than if he's שותק ולבסוף צוות

2) Second הקדמה

- a) In a case where דבריו קיימין and a מתנה is בטל we need to determine whether the מתנה is הפקר and כל הקודם זכה or the מתנה is למרה הדרה
b) It's also necessary to be מברר whether it makes a difference that a person is צוות that בטילה or that he's צוות that אי אפשי בה

3) Third הקדמה

- a) See table א' on the שיטה of רשב"ם – as explained by תוספות – on a שקלא וטריא in עניינים on these רב ששת with מחולק is ריש לקיש on whether מסכת כריתות
b) Note from the table that
i) צוות מעיקרא doesn't directly deal with רב ששת
ii) in the גמרא assumed that where both ששת and רב ששת שותק ולבסוף צוות the הוה אמינא that דבריו קיימין but disagree on whether כל הקודם זכה or הדרא למרה

טבלא א'	צוות מעיקרא ואמר אי אפשי בה	שתק ולבסוף צוות אי אפשי בה	שתק ולבסוף צוות בטילה
ריש לקיש	דבריו קיימין וכל הקודם זכה	לא אמר כלום	דבריו קיימין וכל הקודם זכה
רב ששת	לא דן רב ששת "באופן זה" ברם נוקטין דאית לי' דדבריו קיימין כעין לגבי בטילה בסיפא דרב ששת ובהוה אמינא דהדרה למרה כעין דקס"ד לגבי בטלה וקשה לריש לקיש ומסקי דלרב ששת בסיפא כל הקודם זכה וכן ס"ל ג"כ "באופן זה"	[רישא דרב ששת] לא אמר כלום	[סיפא דרב ששת] דבריו קיימין דלשון בטילה אלים ביחס לאי אפשי בה ובהוה אמינא והדרא למרה ובמסקנא כל הקודם זכה

4) See table ב' for the שיטה of תוספות

- a) Note that this שיטה is מהפך the רישא and סיפא of רב ששת in order that רב ששת holds "אי אפשי בה" if the מקבל said "בטילה" and דבריו קיימין if the מקבל said "לא אמר כלום"

- b) Note also that **רש לקיש** and **רב ששת** agree in the **מסקנא** that **כל הקודם זכה** for **שתק** ולבסוף צווה ואמר אי אפשר בה

טבלא ב'	צווה מעיקרא ואמר אי אפשר בה	שתק ולבסוף צווה אי אפשר בה	שתק ולבסוף צווה בטילה
רש לקיש	דבריו קיימין והדרא למרה	דבריו קיימין וכל הקודם זכה	
רב ששת		[סיפא] דבריו קיימין ובהוה אמינא הדרא למרה וקשיא לרש לקיש ובמסקנא לא הדרא למרה וכל הקודם זכה	[רישא] לא אמר כלום דלשון בטילה חלש

5) מהרש"א

- a) See table ג' for the **ציור** that would result for **תוספות** if there is no **היפוך** of the **רישא** and **רב ששת** of **סיפא**

טבלא ג'	צווה מעיקרא ואמר אי אפשר בה	שתק ולבסוף צווה אי אפשר בה בהוה אמינא	שתק ולבסוף צווה בטילה
רש לקיש	דבריו קיימין והדרא למרה	דבריו קיימין והפקר	
רב ששת		[רישא] לא אמר כלום ואכתי תיקשי לרש לקיש	[סיפא] דבריו קיימין

- a) Note that in this **ציור** the **שיטות** of **רב ששת** and **רש לקיש** for **שתק ולבסוף צווה ואמר אי** says **רש לקיש** while **לא אמר כלום** **רב ששת** – instead don't correspond – **דבריו קיימין**

דף קלט:

תוספות ד"ה ואם אמר בחובו

[דף קלח עמוד ב] **גמרא ואם אמר בחובו נוטלן בחובו ברא"ש גרס גם כן הכא אם אמר בחובו ידו על העליונה רצה נוטלו רצה נוטל את חובו אבל ברי"ף גרס בחובו אין לו אלא חובו ועיין בזה בחידושי הרמב"ן ועיין בטור ח"מ סי' רנ"ג:**

תד"ה גבי יובל

דף קלט עמוד ב] **תוספות בד"ה גבי יובל כו' דירושת הבעל דאורייתא כו' אלא שויה רבנן כו' הניחו אותו כו' עכ"ל וכצ"ל גבי משום פסידא דאלמנה שויה רבנן כיוורש דהיכא דאיכא פסידא לתרוייהו ולית ביה מפסידא אנפשיה הניחו אותו כיוורש כדין תורה ולכך לא חשו גבי יובל לפסידא דיורשים כדחשו גבי רבין לפסידא דאלמנה דטפי חשו אפסידא דבעל להניחו על דין תורה וק"ל:**

תוספות ד"ה התם אינהו

בד"ה התם אינהו כו' אף על גב דאיכא פסידא ללוה לא מהדר ליה כו' עכ"ל
צ"ע דאהא דלא מהדר ודאי דלק"מ דאפילו הוי יורש לא מהדר כדאמר זבנה
אורתה כו' וכ"כ התוספות שם אבל מהא דלא מהדרינן ליה קשיא להו התם דאי
הוי יורש מהדרינן ליה שהבן פודה קרקע של אביו ע"ש בתוספות ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) נכסי אשתו in יורש of a בעל has the דין of a מדאורייתא
- b) פסידא – if except that – נכסי אשתו in לוקח of a בעל has the דין of a מתקן were רבנן
מפסיד אנפשייהו צד was neither to him or to others and would otherwise result
– the חכמים make no תקנה and leave the דין דאורייתא as it was

2) Second הקדמה

- a) After a מלוה is גובה קרקע from the לוח
  - i) The לוח and יורשי לוח – but not a לוקח from the לוח and not from בעל who
counts as a לוח of אשתו who is a לוח
  - ii) can be פודה the קרקע from the מלוה – but not from a לוקח from the מלוה and not
from בעל who counts as a לוקח of the נכסים of אשתו who is a מלוה and not from
a יורש from the מלוה

3) תוספות

- a) קשיא
  - i) Why aren't we concerned with פסידא דלוה and treat בעל as a יורש in the נכסים of
מלוה who is a אשתו

4) מהרש"א

- a) קשיא
  - i) It won't avail to the לוח even if בעל counts as a יורש since we've established
that לוח can't be פודה from a יורש of the מלוה as well as from a לוקח from the
מלוה
  - ii) This is what תוספות should have asked
    - (1) The reason הלוה בעל can't be פודה is because בעל counts as לוקח
    - (2) But to avoid פסידא to him why don't we treat him as a יורש

הדרן עלך יש נוהלין